

טשענעטאכאזער צייטונג

פרייטאג 5 לופא 1935
ליכט-צינדען 7.39
פרייטאג 5 לופא 1935

צו דער חתונה פון אונזער קווינקע
האנקא ערליך מיט **ה' אברהם אפמאן**
ווינשען א הארציגען מזל טוב
געברידער ערליך און פרויען, וויעלן.

אונזער קווינקע פריי. **צעלינא בערקאוויטש** צו איהר חתונה
מיט אינש. **מ. אלטמאן** ווינשען א הארציגען מזל טוב און די עלטערן -
פיעל נחת און פרייד.
בער שאיצ און פאמיליע.
ה' אליעזר בערקאוויטש און פרוי **צעלינא** ווינשען פיעל נחת און פרייד.
דעם יונגען פאר - פיעל גליק אין זייער לעבענס-וועג.
יעקב שאיצ און פרוי, שמואל שאיצ און פרוי,
געבר. קרעניצקי און פרויען.
אונזער קווינקע **לעזער בערקאוויטש** און פרוי **צעלינא** ווינשען פיעל נחת און פרייד.
צו דער חתונה פון אונזער קווינקע **צעלינא בערקאוויטש** מיט **ה' אינש. מ. אלטמאן**
ווינשען פיעל גליק
רעניא און יוסף שאיצ.
את חברנו הנכבד **אליעזר בערקאוויטש** לרגלי חתונת בתו
הננו שולחים את ברכותינו הלבביות
ברית הצה"ר, קן בית"ר ועדת קרן תל חי.
Z intencji zaślubin
p. Mgr. Praw **CELINY BERKOWICZÓWNY**
z p. inż. **MAKSYMILJANEN ALTMANEM** z Warszawy
życzymy rodzicom wiele radości i młodej parze
szczęścia i pomyślności.
Pinkus Lewkowicz z Żoną.
Również my życzymy
H Gutmanowie.

צו דער חתונה פון אונזער קווינקע
האנקא ערליך מיט **ה' אברהם אפמאן**
ווינשען א הארציגען מזל טוב
געברידער ערליך און פרויען, וויעלן.

צו דער חתונה פון אונזער קווינקע
האנקא ערליך מיט **ה' אברהם אפמאן**
ווינשען א הארציגען מזל טוב
געברידער ערליך און פרויען, וויעלן.

בעקאנטמאכונג
צויער די היטלעריסטישע רדיפות, זייענדיג געצווינגען צו פערלאזען
דייטשלאנד, האבען מיר זיך צוריק געזעצט אין אונזער געבורט-שטאדט
טשענעטאכאז, בערקא יאסעלעוויטשא 1
וואו מיר גיבען ארויס
געשמאקע היימישע מיטאגען
צו זעהר צוגענגליכע פרייען.
מיט אכטונג
ס. אלטמאן 3. יאסעלעוויטשא 1.

ראטעוועט דאס געזונד!
א קראנקער מאגען איז אפט די סיבה
פון פערשידענע קראנקהייטען
Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera
זענען א גוט מיטל צום רעגולירען דעם מאגען, זיי
בעווייזען אבסטרקציעס און זענען א מילד נאטירליך
אפטיה-מיטל. בעווייזען די מילדונגס - סובסטאנצען.
וועלכע פערנישען דעם ארגאניזם.
Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera
ווערען געברויכט ביי קראנקהייטען פון דער לעבער,
גירען, גאלטיינער און מערידען, ווערען גערן גענו-
מען דורך די קראנקע.

proszki KOWALSKINA
ISTOSUJE NA PRZY UPODZNYCH
BÓŁACH GŁOWY
FABR. CHEM.-FARM. „AP. KOWALSKI” WARSZAWA

ODCISKI
ZGRUBIAŁA SKÓRĘ
I BRÓD A WAKI
USUWA BEZ BÓLU
I BEZPOWROTNI
KLAVIOL
AP. KOWALSKI

בעקאנטמאכונג
איך האב א געשעפט אין א גוטע פונקט און זוך
אנצונעמליכע מענש א בראנזשיסט אלס שותף צו
א שיק-געשעפט מיט א סומע פון 2.000 זלאטעס.
ערקונדיגען אין רעדאקציע פאר **A**

אפירד אין א גוטע צושטאנד
צו פערקויפען
אדער פערדינגען עס קאן רייען
אויף א
ווערקשטעל.
ערקונדיגען זיך ביי **ה' קאזאק, ווילסאנא 18.**

PŁYN
„**RADIOL**”
radikalnie usuwa odciski, zgru-
bienia skóry.

עס ווערט **א יונגעל** איז געשעפט
געזוכט
בוי-מאטעריאלען, אלע וואלנאשטי 43-47.

Rozpoczyna się wakacyjny kurs
BUCHALTERJI
pod kierunkiem
R. German-Szumacherowej
Kończącym wydaje się świadectwa.
Kancelarja: ul. Dąbrowskiego № 11
mieszk. 5, II p., front, tel. 22-75.
Tamże I-sza SZKOŁA PISANIA NA MASZYNACH.

Rozjaśnia i nadaje przepiękny
blond kolor włosom
ORION - ESSENCJA
Rumiankowa.

לאראווינעס (אייזקאסטענס)
אויסגעצייכענטע מיט איזאקאסטענס פון קארקע-האלץ ווי אויך
בוי-האלץ, טישלע-האלץ, געהיבלעטע האלץ
עמפעלהט צו זעהר ביליגע פרייען
פירמע **ברידער פאקטאר-ארנאד**
נארוטאוויטשא 83, טעלעפאן 14-24.
גייסטיגע בעדינגונגען.
אין טאטאק ווערט מעכאניש געארבייט און אויסגעפערשט
אלערארט האלץ. גרויסער אויסוואהל פון דעמאלע ברעטער

Czysta cera bez plam i piegów to:
Krem
„**ORLANDO**”

FABRIARNIA, PRALNIA CHEMICZNA
„**KRYSTAŁ**”
ul. Berka Joselewicza 2.

מיר נעמען אן צו וואשען קראגענס מיט לאנג-דויערענדע
שפיגעל-גלאז, אויך נעמען מיר אן **כעמיש** צו רייניגען און
צו פארבען אלערארט קליידונג.
ספעציאליטעט: 1) פארבען לעדערנע קורטקעס

2) דעטאשירען (ארויסנעמען) פלעקען און וואשען.
אכטונג: פלעקען ווערען ארויסגענומען אויסן אן ארט

Karaluchy, pluskwy
i inne robactwo tepi proszek
„**MORANT**”

דעם טיפגעטען מיטגעהילף ריינקען מיר אויס אונזער
מיטגליד **ה' יוסף טרעמבאצקי** אין פרוי
צויער'ן טיט פון זיין
מויזשער נ"ע
די גבאים, קאמיטעט און מתפללים
פון דער שוהל לומדי תנ"ך
נארוועטשא 60.

צו דער אויספערקואמקייט פון דער
יודישער בעפעלקערונג.
אזוי ווי דער טערמין פון איינצאהלען דעם גמינע-שטייער (עטאט) האט זיך
געענדיגט דעם 30 יוני ה.ר. ווערען געבעטען אלע עטאט-צאהלער צו רעגולירען
דעם שטייער אין משך פון 7 טעג, ווארום אין געגענפאל וועט דער
עטאט איינקאסירט ווערען צוואנגליך, וואס וועט גורם זיין די צאהלער
בעדייטענדע קאסטען. מאניטען וועלען נישט ארויסגעשיקט ווערען.
פערוואלטונג יודישער קהלה
אין טשענעטאכאז, דעם 1 יולי 1935 י.

ABRAM BLACHARZ REGINA WOLMAN
Częstochowa New-Jork (Ameryka)
ZARĘCZENI.
Częstochowa 30 czerwca 1935 r.

Z intencji zaręczyn brata i szwagra naszego **ABRAMA**
BLACHARZA z p. REGINĄ WOLMAN New Jork (Ameryka)
życzymy dużo szczęścia i promiennej przyszłości.
J. WNUK z ŻONĄ.

צו דער תנאים פון אונזער חבר
אברהם בלאכארז מיט פריי. **רעגיןא וואהלמאן** ווינשען מזל-טוב.
ישעיהו אין מאיר ווייסקאפף
אין יוסף קרימאן.

צו דער חתונה פון אונזער מיטארייטער און פריינד **שמולעק בירנבוים**
מיט פריי. **רוזשע וואלנאווויטש** א הארציגען מזל-טוב און אייביגע
צופרידענהייט ווינשען.
דאס **פערסאנאל** פון דער פירמע **י. פרוכט 3.** יאסעלעוויטשא 8.

מזל-טוב אונזער שוועסטער **סאטער פריי. רוזשע וואלנאווויטש** צו איהר
חתונה מיט אונזער מיטארייטער **שמולעק בירנבוים** וואל זייער לעבענס-וועג זיין
א אירעאל פון גליק און צופרידענהייט.
די עלטערן פיעל נחת, ווינשען
יעקב פרוכט אין פרוי.

מזל-טוב ווינשען מיר אונזער שטענדיגען מתפלל **בנימין נתן אלטמאן** אין
פריי צו דער חתונה פון זייער טאכטער **געניא** מיט **ה' אברהם פאום.**
דעם יונגען פאר א בליהענדע צוקונסט.
די גבאים, קאמיטעט און מתפללים פון דער
שוהל לומדי תנ"ך נארוועטשא 60.

א הערצליכען מזל-טוב ווינש איך מיינע ברידער צו דער חתונה פון זייערע
ליבע קינדער
משה דוד אין ליפקא שמולעוויטש
אברהם שמולעוויטש און פאמיליע.

Szkoła Rzem. Przemysłowa dla Żydów
w Częstochowie, Garncarska 8
podaje do wiadomości, że zapisy przyjmuje się od 15 czerwca
do 20 lipca b. r.
Ilość miejsc ściśle ograniczona.
Kancelarja czynna codziennie od godz 9-ej do 13-ej

אנציוונגען אויף אלע שטערט פון סאוו-רוסלאנד
אויף **טארנסין** נאמען אין:
Bank Gospodarst. Krajowego
Bank PKO, פון שטאטווערונג 22.000
Państwowy Bank Rolny (פ.ק.ר.) פון שטאט פאסט-
Pow. Bank Kredytowy S. A., פון אבסילאונג
Bank Zachodni S. A., Tow. „Hias”, Pow
Bank Związkowy, Bank Handlowy, Bank Związku Spółek Zarob-
kowych, D/B T. Bunimowicz, Wilno Oddział Banku Drezdeńsk.
אין אנדערע **W Gdańsku**
חקרת - פריקט נעמען אן אלע פאסט-אממען.
פאדערט די נאמע פריי-קירשטען מיט די פערקלענערטע פרייען.
אינאנצאמאנעם קומען אלע דערמאנטע אינסטיטוציעס און די נעוולשאמ **ה'אס"ם**
Warszawa, Plac Grzybowski 10. Tel. 275-63.

„ס.א.ס.“

צו דעם פראַקלאַמירטען חודש-קאָמפּיין פון די „גמילות-חסדים“ קאסעס.

פראַצי.

דאָס זיך, אז ס'איז איבריג דא צו שילדערען די שרעקליכע לאַגע, אין וועלכער ס'געפינען זיך די יודען אין פוילען. עס איז אויך נישט נויטיג אויס-צורעכענען די סיבות, וואס האבען צו-געפיהרט דערצו, ווי: קריזיס, אונגע-הויערע שטייערען, אנטשיפעמטישע פא-ליטיק, א פאָקס איד, אז דאס רוב פוי-לישע יודענטום ראַנגעלט זיך מיט די לעצטע כחות פאר זייער עקזיסטענץ, פאר זייער קיום.

איינס פון די הויפט-רעסונגס-מיטלען, בעסער געזאגט דאס איינציגע רעסונגס-ברעט זענען די גמילות-חסדים-קאסעס, וועלכע באַרגען ארויס צו פופציג, הונ-דערט אָדער 200 זל, וואס דערהאַלטען טויזנדער יודישע ענזיסטענצען פון אונטערגאנג.

מיר ווילען זיך נישט אריינלאָזען אין סתם-ווערטער, נאָר מיר וועלען ברענגען לעבעדיגע פאָקטען פון אונ-זערע אָרטיגע גמילות-חסדים-קאסעס. אזוי, למשל, געניסען פון דער גמילת-חסד-קאסע ביי דער קהלה איבער 700 פאמיליעס, אויסער א פאָר הונדערט פאמיליעס וואס געניסען פון די אַנדערע 2 גמילות-חסדים-קאסעס אין אונזער שטאָט. און כאַראַקטעריסטיש, אז לעצ-טענס ווערען כמעט קיין וועקסלען נישט פראַטעסטירט. דאס איז משמע, אז דער פעטענט האט דערפיהלט, דאס די „ח-קאסע“ איז דאס איינציגע, וואס ער מוז האבען, דעריבער בעמיהט ער זיך אבצוצאהלען, ביי ער זאָל קאָנען בעקומען ווידער א הלואה.

ווער ס'פעראינטערעסירט זיך מיט דער טעטיגקייט פון די קאסעס, וועט ערשט פערשטעהן, וואס פאָר א גרויסע וויכטיגע רעסונגס-אַרבייט דאס איז פאר טויזנדער יודישע בעלי-מלאכות און קליינענדער.

אַלע גמילות-חסדים-קאסעס, וואס גע-פינען זיך אין שטעט און שטעטלעך, זענען פעראייניגט אין א צענטראַלע, און זייער טעטיגקייט ווערט אָנגעפיהרט פלאַנמעסיג און אָרגאניזירט.

די דאָזיגע צענטראַלע האט בעשלאָ-טען אדורכצופיהרען אין משך פון חורש יולי א מיליאָן-קאמפּיין פאר די גמילות-חסדים-קאסעס, און אויב די יודישע בעפאלקערונג אין פוילען וועט שאַפען א מיליאָן זאָלטעס, וועט דער צוג-טראַלע זיין מעגליך צו בעקומען נאָך איין מיליאָן פון אויסלענדישער הילף און א מיליאָן זאָלטעס פון „פונדוש

ער האָט נישט מעהר קיין כח...

קליינער פעליעטאָן.

כ'האָב נישט געוואָלט גלויבען מייער אויגען, ווען ס'האט זיך געעפנט די טהיר און אויף דער שוועל האט זיך בעוויזען מיין שכן גרונם פלטיאל. וואס איז דאס-בין איך ארויפגעפא-לען אויף איהם-ווי זענט איהר דאס געווען אזא לאַנגע צייט, וואס האט מען איין נישט געוועהן, איך האָב דאָך געמיינט, אז איהר זענט שוין אין ארץ ישראל?

— לעולם האָב איך שוין טאָקע גע-דארט זיין אין ארץ-ישראל-ענטפערט מיר מיין שכן-וואָרעם ווי לאַנג איך בין זיך שוין משתדל וועגען א סער-טיפיקאַט, האָב איך שוין געדארפט קא-נען ארויסנעמען א צווייטען, נאָר וואס קומט ארויס, אז עס העלפט נישט; עס העלפט נישט, וואס איך האָב זיך פער-שריבען אין „חלוצי בעל מלאכה“, וואו כ'בין געווען איינער פון די טיכטיגסטע מיטגלידער, ס'העלפט נישט, וואס שפע-טער בין איך געווארען א מיטגליד פון די „בעלי מלאכה דתיים“—נישט דא און נישט דאָרט איז מעגליך צו בעקומען א סערטיפיקאַט ד"ה צוגע-זאגט א סערטיפיקאַט האבען מיר ביי-דע אָרגאניזאציעס און דאס איז טאקע געווען די אורזאך וואס איך בין גע-ווארען זייער מיטגליד, וואָרעם אַנדערש וואָלט איך זיי איבערהויפט נישט גע-וואָלט אַנקוקען... זיי האבען מיר גע-זאגט: גרונם פלטיאל, פערשרייב זיך ביי אונז אלס מיטגליד, בעקומסטו בע-שטימט א סערטיפיקאַט. האָב איך זיך

רופט זיך אב אויף אַלערליי אקציעס, וועט דאס מאל פערשטעהן די הער-אישע וויכטיגקייט פון דער דאָזיגער אקציע און וועט זיך נישט אויסשליסען פון כּלל, נאָר וועט אָרעם אין אָרעם, האַנד אין האַנד מיט'ן גאַנצען פוילי-שען יודענטום בעווייזען זייער רייס-קייט, וועלען מיט דער ברייטער האַנד אָנשטרענגען דעם מאַקסימום ענערגיע און צוטרעגן זייער ביישטייער צו דער גרויסער הייליגער פאָלקס-זאך. יודען, געדענקט! אונזערע ברידער און שוועסטער טרינקען זיך אין ים פון צרות און קריזיס. זאָלען מיר אויס-שטרעקען אונזערע הענד און זיי רא-טעווען.

זאָל מען נישט לאָזען די שיף אונ-טערגעהן.

„ס.א.ס.“

ש.פ.

די געזעגנונגס-פיייערונג פון די אַביטוריענטען פון יודישען געזעלשאַפטיכען גימנאַזיום.

דינסטאג, דעם 2-טען ליפּעץ איז אין היגען יודישען געזעלשאַפטיכען גימנאַזיום פאָרגעקומען די געזעגנונגס-פיייערונג פון די אַביטוריענטען ביי דער בעטייליגונג פון דער שול-פער-וואַלטונג, לעהרער-פערסאָנאַל, שילדער און עלטערן-קאמיטעט.

די פערזאָנלונג עפענט דער דירעק-טאָר ד"ר ליליען, וועלכער פערבעט אלס בייזעענדע די ה"ה. מ. גויפּעלד און פ. שפירא. אין א קורצער רעדע רעדט דאָן דר. ליליען אַרום די אויפ-גאַבע און ציעלען פון דער ערציהונג אין א יודישער גאַציאָנאַלער שולע, וועלכע ערטיילט דער יוגענד נישט בלויז אַנציעמיינ-וועלטליכע בילדונג נאָר זי בעשטרעבט זיך אויך ווי ווייט מעגליך צו בילדען דעם כאַראַקטער פון יודישען שילדער, איינצופלאַנצען אין זיין נשמה דעם גאַציאָנאַלען פונק.

היי-יאהר פערלאָזט די מויערען פון דער שולע א פרישע גרופע פון אַבי-טוריענטען—פאָלגענדע שילדער און שי-לערניס: פערקאָוויטש יצחק, דאָרפמאַן מרדכי, פרידמאַן משה הירש, גאָלד-שטיין יוכבד, האַראָוויטש מאיר שמעון, קאמראט שמואל, קאָץ פייגל, לאָקס רחל, ניעדווייעצקי יוסף, ראָדאָל פיי-וועל, ראָזען פערל, שיינ שרה, וויילי-גער שלמה זלמן.

דער דירעקטאָר געזעגענט זיך פיי-ערליך מיט די אַביטוריענטען און מאַכט ווי אויפּערקומען, אגב-אורחא, אויף דעם שווערען לעבענס-וועג, וועלכער ערוואַרט זיי אין דער צוקונפט, זיי זאָלען נישט גענצליך איבעררייסען דעם געפיהל-קשר מיט דער שולע, אין וועל-טוריענטען פיעל גליק אין זייער קינ-דינגערט דער פרעזענט פון בוי-קאמיטעט ה' מ. גויפּעלד. ער מאַכט אויפּערקומען, דאס די בעדינגונגען, אין וועלכע ס'קומט אויס דעם לעהרער-פערסאָנאַל פאָרט צו פיהרען זיין אר-בייט זענען ווייט גישט בעפרידיגענד, אויך די מיטלען אויף איינצואַרדנען די דאָזיגע פיייערונג זענען צו בעשיי-דען, אַבער דער רעדנער האָפט, דאס אין דער צוקונפט, ווען די שולע וועט האבען איהר אייגענעם בנין, וועט זיך די לאַגע פיעל פערבעסערן. דעם שלום-רעפעראַט, אין נאָמען פון דער שול-פערוואַלטונג האָלט ה' שפירא, וועלכער דאָנקט אין נאָמען פון דער פערוואַל-טונג דעם לעהרער-פערסאָנאַל פאר זיין מיהפולע ארבייט און ווינשט די אַבי-טוריענטען פיעל גליק אין זייער קינ-דינגערט.

זונטאג איז דוכר'ן קאָמיטעט צו בויען אַנציעמיראָנטען-הויז א. נ. פון מאַרשאַל פילסודסקי אין ארץ-ישראל פארגעקומען אין זאָל פון „מכבי“ א רעפעראַט פונם בעקאָנטען געלעהרטען און פובליציסט פראָפ. יצחק בערנשטיין א. ד. ט. „אין דער געשיכטליכער שעה פאָר'ן יודענ-טום“, פראפ. יצחק בערנשטיין האט אונטערגענומען די וויכטיגע געזעלשאַפ-ליכע מיסיע אַלס עהרען-שליח פון קרן-תל-חי-דירעקטאָריום צו אָרגאניזירען די טשענסטאָכאווער יודישע געזעלשאַפ-ט פאר דער אַקציע פון עמיגראַנטען-הויז.

די פרעסע = קאָנפערענץ.

מאנטאג איז פארגעקומען אין קהלה-לאָקאַל א פרעסע-קאָנפערענץ מיט'ן אַנ-טייל פון פארשטעהער פון דער יודישער און פוילישער פרעסע, ווי אויך א רייה היגע עסקנים.

א שטענע רעפעראַט האָלט פראפ. בערנשטיין, וועלכער זאָגט, אָז אין גרויסען עמיגראַציע-שטראָם, וואס ציהט פון אלע הלות-לענדער קיין ארץ-ישראל, פערנעמט פוילען דאס ערשטע אָרט. צעהנדיגער טויזענדער יודען פון פוי-לען אימיגרירען יעהרליך קיין ארץ-ישראל, די עליה פון פוילען וועט זיך זיכער נאך מעהר פערשטאַרקען.

קומענדיג אין נייעם לאַנד פאָלט אַפּט דער פוילישער עליה אַלס קרבן פון זיין אונדערפאהרענדיקייט, ער ווערט מורא'דיג אויסגענוצט און גאַנץ אַפּט צוגעהערן זיך איהם די פאָר שווער-אַנגעהאָרעוועטע גראשען, איידער ער בעווייזט זיך צו בעקענען מיט דער נייער סביבה.

„קרן-תל-חי“ האט אויף זיך גענומען די איניציאַטיוו פון בויען אין ארץ-ישראל „אַנציעמיראָנטען-הויז א. נ. פון

פטיגען לעבענסוועג.

דאָביי גיט-איבער דער רעדנער, דאס עס האט זיך געשאַפען א בוי-קאמיטעט, וועלכער האט זיך געשטעלט אַלס אויפ-גאַבע צו בויען אַנציעמיראָנטען בנין פאָר'ן גימנאַזיום. דער נויטיגער פלאַץ איז שוין געקויפט געווארען און בויען וועט מען ערשט אין א יאהר אַרום. די אויפגאַבע פון דער יודישער געזעל-שאַפט איז דעריבער דעם דאָזיגען קא-מיטעט אונטערצושטיצען גייסטיג און מאַטעריעל.

עס הויבט זיך דאָן אַן דער נישט-אַפיציעלער טייל פון דער פיייערונג. ביי שעהן-סערווירטע טישען פערבראַכט דער עליה אין א פרעהליכער שטימונג ביז שפעט ביינאכט.

אין א פאָר טאג אַרום-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-ברענגט מען מיר ווידער אַריין 4 דינרים, וואס בעטרע-פען נישט מעהר ווי 2 גילדען מיט 40 גראַשען. האָב איך דאָך געוואָלט זיי צוריקשקען, האָט אַבער מיין יונגסטע טאָכטער נישט געלאָזט, און מיין על-טערע טאָכטער האט מיר געמאַכט אַזא חשבון: טאָטע-זאגט זי-דו קיין טאָקי די דינרים, ווייל ס'לוינט זיך בעסער, זיי זענען ביליגער און ברענגען מעהר ריח, וואָרעם פאָר א שקל, וואס קאָסט א גילדען מיט 20 גראַשען, בעקומסטו נאָר איין זייט פון ירדן, אין דער צייט, ווען פאָר א דינר, וואס קאָסט נאָר 60 גראַשען, בעקומסטו אַלע ביידע זייטען פון ירדן...

דאס זעלבע איז געווען מיט'ן מאָ-נומענט פאר יוזעף פילסודסקי. מען האט מיר אריינגעשיקט פון „קרן-קימת“, אז איך זאָל געבען 10 גילדען אויף א בוים, וואס זאָל ווערען איי-געפלאַנצט אין „יער פילסודסקי“. די רעוויזאָניסטען ווידער האבען מיר אריינגעשיקט א דעקלאַראַציע, אז איך זאָל געבען 10 זל. אויף א ציגעל, כדי אויפצובויען אין ארץ ישראל א הויז פאר עמיגראַנטען אויפ'ן נאמען פון פילסודסקי'ן. און ווידער האט מיין טאָכטער מיך צוגערעדט צו געבען בע-סער פאָר א ציגעל, מאַכענדיג אַזא חשבון: א בוים-זאגט זי-איז נאָך א ספּק צי ער וועט וואַקסען, דערפאַר אַבער, אז מען האט ציגעל, קאָן מען בויען, און אויב זי, מיין טאָכטער, וועט די זכיה האבען צו קומען קיין ארץ-ישראל, וויל זי האבען וואו אריינצו-געהן און קאָנען איבערנעכטיגען די

רי אַקציע אין טשענסטאָכאו פונם קא-מיטעט צו בויען אַנציעמיראָנטען-הויז א. נ. פון מאַרשאַל פילסודסקי.

מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי, וואס זאָל דינען אלס אַבשטייג-הויז פאר די פוי-לישע עליה, דאס „עמיגראַנטען-הויז“ וועט קענען אויפנעמען 250 עליה. דורכשניטליך וועט יעדער עליה וואוינען 2 וואכען, אַזוי אַרום וועט דאס „עמי-גראַנטען-הויז“ אויפנעמען 500 עליה א חודש, וואס מאַכט אויס 6000 עליה א יאהר. וועלען די געלד-מיטלען דערויף ערלויבען, וועט געבויט ווערען נאך א ברעסער הויז, וואס זאָל קענען אויפנע-מען א דאָפּעלטע צאהל עליה. זאָל נאָר אפילו א טייל פון דעם גרויסען עליה-שטראם, וואס געהט פון פוילען, האבען א מעגליכקייט פון א רהיגען בעקענען זיך מיט דער נייער סביבה דורך דעם, וואס במשך פון די ערשטע צוויי ווא-כען, וועט דער עליה האבען א אייגע-נעם דאָך איבער'ן קאָפּ, וועט דאס שוין האבען א געוואלדיגען איינפלוס אויף דער גאַנצער פוילישער עליה. דער פוילישער עליה וועט מיטאמאל האבען א שטיץ-פונקט, ער וועט פיהלען א וואַרימע בעציהונג צו זיך, דאס אַלעס וועט גורם זיין דערצו, אז די פוילישע עליה וועט טראַגען א מעהר קאָנסאַלי-דירטען כאראקטער. דער גרעסטער יודישער קבוצ אין אייראָפּא דאָרף שאַפען אין ארץ-ישראל א „אויפנאָהם-סטאַציע“ פאר זיינע עליה, דאס „עמי-גראַנטען-הויז“ דאָרף אויך פעראייניגען דעם זכרון פון א גרויסען מלוכה-מאַן, א יחיד אין דער פוילישער געשיכטע, דעם מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי.

נאכ'ן דאָזיגען אינהאַלטסרייכען רע-פעראַט האט זיך ענטוויקעלט א לעב-האַפטע דיסקוסיע, אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט די ה"ה: אינזש. רייצאָם, דיר. אַקסער, פרעזענט ניעמיראָווסקי, אינזש. שפיץ, ווי אויך מאַנכע פרעסע-פארשטעהער.

די אָנוועזענדע האבען איינשטימיג בעשלאסען אונטערצושטיצען די דאָזיגע וויכטיגע איניציאַטיוו אויף צו שאַפען אין א"י א דויערהאַפטען מאָנומענט פאר מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי.

זונטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דערמאָנטען קאמיטעט, אויף וועל-כער ס'איז בעשלאסען געווארען צוצו-טרעטען צו פראקטישער ארבייט, כדי אָדורכצופיהרען אין אונזער שטאָדט די אקציע פאר'ן „עמיגראַנטען-הויז“.

אין די נאָהנטסטע טעג וועט אַרויס-געגעבען ווערען וועגען דעם א טפע-ציעלער אויפרוף צו דער היגער יודי-שער בעפעלקערונג.

ערשטע צייט. אזוי, פאַניע סמאָל, ווי איהר זעהט, ווייט איך נישט, וואס איך זאָל טהון: צי זאָל איך קויפען שקלים אָבער דינרים, געבען פאָר'ן „יער“ אָדער פאָר'ן „בית עליהם“.

— גיט אַלעמען-האָב איך איהם גע-געבען אַנציעה — קויפט שקלים און קויפט דינרים, גיט פאָר'ן יער פילסוד-סקי און אויך פאָר'ן בית עליה און אַמאָר וועט צו איך קומען דער אַל-געמיינ-יודישער פילסודסקי קאמיטעט, זאָלט איהר אויך געבען, און אַמאָר וועט מען קומען צו אייך, אז איהר זאָלט געבען פאָר דער אקציע פון די גמילת-חסדים-קאסעס זאָלט איהר אויך געבען: גיט, ר' גרונם פלטיאל, אויף דעם זענט איהר א יוד, א יוד מוז אַלעס געבען פפֿל-כפלים, גיט-זאג איך —כל-זמן איהר האט כח, גיט אויף אַלע-מען.

— ס'איז אייך גוט צו זאגען: גיט, פון וואָנען זאָל איך אויף אַלעס געה-מען, פערנעסט נישט, אז אויסער דעם אַלעס, בין איך דאָך נאָך א פוילישער בייגער און מוז צאהלען אַלערליי פא-דאָטקעס, פרייוויליגע הלוואות און נדבות אויפ'ן ים, רייטען קרייץ, „לאַש“, דאָן פסדער געלדער אויפ'ן פילסודסקי-מא-נומענט און דאָ שקלים מיט דינרים, וועלדער און דאָ הייזער, ניין, ס'וועט נישט אויסהאַלטען, ס'איז נישטא אזוי פיעל כח, זיי וועלען מיך צופיהרען צו אַזא צושטאַנד, אז איך וועל אויפּהערען אינ-גאַנצען צו צאהלען, וואָרעם ווי לאַנג איז דער שיעור, אז ס'איז שוין נישט מעהר אויסצוהאַלטען...

סמאָל.

יוסף שארא, ווייזן.

די קראקעווער דיאגנאזע.

לעך. דאס היהן פרוכט דאך מיט זיי צוואמען צו לעבען, עס זענען דאך איהרע קינדער, אבער מער ווי צער האט דאס היהן נישט מוז זיך מיט זיי צושיידען, ווייל דאס איז גאר אגלייכער מין ערף, מיט אנדערע אייגענע-שאפטען און בעגעהרען.

געה, דערצעהל דעם סתם-יוד, אז יענעם, דעם אזוי - געווענעם „על המשמר“ האט זיך פלוצלינג גאר פער-גלוסט צו מאכען יד אחת מיט די רע-וויזאניסטען און האט בעקעמפט מיטן גאנצען כוח די שאפונג פון דער פער-ברייטערטער אגענדן, וועלכע איז אג-גענומען געווארען אויפ'ן דאמאלסדי-גען קאנגרעס פון אנהאלטעמיינ ציוניס-טישען רוב; אז גלייכצייטיג האט זיך איהם פערגלוסט צו מאכען יד-אחת מיט די לינקע און בעקעמפען די מיטעל-שטאנד-עליה, דעם מיטעלשטאנד, וואס האט אויסגעבויט תל-אביב און אנדערע שטעט, בעטראכטענדיג זיי אלס נא-לעווקי-קרעמער.

געה, דערצעהל דעם סתם-יוד, אז די „על המשמר“ זענען דאס געווען די, וועלכע האבען אונזער יוגענד בע-וואוסטזיג געשטויסען אין די ארעמס פון די לינקע ריכטונגען - אין „השומר הצעיר“, אין „החלוץ הכללי“, בעקע-פענדיג דעם ריין-נאציאנאלען „השומר הלאומי“, „החלוץ הלאומי“ - טא ווי אזוי איז מעגליך מיט אזאלכע איפא-מסתבראדיגע „אלגעמיינע ציוניסטען“ צוזאמענצוארבייטען?

געה, דערצעהל דעם סתם-יוד, אז די זענען דאס די דאזיגע, וואס האבען דעם גרעסטען חלק אין דעם צעשפיל-טען פלוטיגען קאמף צווישען רעוויז-ניסטען און לינקע מיט „על המשמר“, אז זיי זענען דאס די, וואס האבען אין א גרויסע מאס אויך זייער ענוו-סען דעם טרוער-פרייהיטען עלילת-דמ-בלבול בנוגע דעם ארלאזאראו-מאד אויף אונשוידדיגע רעוויזאניסטען אראנזשירט, מיטן צוועק אויסצוהעצן און צוצופלאקערען געגען זיי די פאלקס-שנאה; אז זיי זענען דאס די, וואס האבען דעם גרעסטען חלק אין דער סיסטעמאטישער ביז צו דער גענצליכער ארויסשטויסונג פון די רע-וויזאניסטען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע - טא ווי אזוי איז מעג-ליך מיט אזאלכע העצערס צוזאמענצו-ארבייטען?

וואָס געהערט, וואָס געזעהן.

פראגע וועגען א קלאמקע צו א טהיר, שפרינגען זיי ארויס מיט א גיפטיגער רעדע געגען יודען, און אלץ אזוי אומ-געלומפערט, אזוי נאריש, אז עס ווילט זיך לאכען - ווען - ווען און דער גאלפריע וואלט נישט יעדע גארנישע רעדע בעגלייט געווארען מיט הייליגע אפלאדיסמענטען. אט דאס, ליעבע פריינד, איז דער אומגליק, די ענדע-קישע ראטמענער וואלטען נאך נישט געווען געפערליך, ווייסען מיר דאך, אז זיי אליין האבען בעציהונגען מיט יודען, קויפען ביי יודען און קאנען זיך גארנישט בעגעהן און יודען, נאך דאס אומגליק איז די גאלפריע, דאס וואס זיי רעדען און די גאלפריע נעמט עס ערנסט, אט דאס איז ליידער נישט גוט.

די לאדער ענדעקעס פיהרען זייער קאמפאנישע שטיק און אונזערע ענדעקעס מאלפעווען זיי נאך. אין דער קהלה פסק'ענט מען שאלות.

לויט א פערזאנלעכע פון ראבינאט וועט אין די זומער-חדשים דיושורירען אין קהלה-לאקאל א מורה הוראה, וועלכער וועט פסקענען שאלות. ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען האט דער דיושורירער מורה הוראה גע-האט א געוואלדיגען ערפאלג. מ'האט געפרעגט אהן א שיטור שאלות. איצט איז ארויסגעשווימען א פרא-יעקט, אז מען זאל אויסגעפונען עפס אזא מורה הוראה, וועלכער זאל קאנען פסקענען נישט בלויז שאלות אויף היהגער, נאך אויך אנדערע אנגעוועה-טאנטע פראגען, וואס שטעהען ברומי שך קהלה, ווי למשל, די פראגע ווע-גען שחיטה, בודזשעט א. אנד. ווייל קשיות און שאלות זענען פער-

געה, דערצעהל, אז די „על המשמר-ניקעס“ זענען גאר נישט קיין ציוניס-טען מיט א זעלבסטשטענדיג ציוניס-טישען בעוואוסטזיין און געוויסען, נאך פערברענטע גרינבוים-חסידיס, וואס געהען בלינד נאך זייער רבי'ן, וואוהין ער זאל זיי נישט פיהרען, און אז אויף דעם 18-טען קאנגרעס האבען זיי זיך מתחרב געווען מיט די לינקע געגען די אלגעמיינע-ציוניסטען פאר א ניד-ערשים פון אפ'קעקעוויטיו-פאקיל פאר זייער רבי'ן - טא ווי אזוי איז מעג-ליך מיט אזאלכע פערפלענדעטע חסי-דיס צוזאמענצוארבייטען?

דער סתם-יוד וויל אבער פון דעם אלעם נישט וויסען. ס'איז אמת, וועט ער זאגען, ס'איז טאקי שווער, אבער מה דהות-הוה, איצט זענען זיי דאך די געשוואוירענע פון דער יודישער אגענדן, זאגען זיי דאך, אז זיי זענען פאר'ן מיטעל-קלאס; די פארטיי-קאמפען האבען זיך איינגעשטימט, די רעוויז-ניסטען זענען סיי-ווי שוין דרויסען א. ד. גל. - טא פארוואס זאל מען זיך נישט אויסאייניגען, אויב קיין א-דערע מניעה איז נישטא? און א פאקט איז, אפילו ווייניג אריענטירטע ציוניסטען האבען דאס זעלבע גע-טראכט, און ווען עס איז געקומען צום ארויסטריט פון „עת לבנות“, האבען א סך זיך געוואקעלט, נישט וויסענדיג מיט וועמען זיי זאלען געהן, כאטש אידעאלאגיש זענען זיי נאָהנטע צום „עת לבנות“, עס האט ביי זיי אלץ אויסגעזעהן, אז דער ארויסטריט איז נישט געווען א דורכאויס נויטיגע.

ערשט דאס צוגעהן זיך פון די צוויי ריכטונגען אין קראקא אין צוויי וועלט-ארגאניזאציעס - דאס האט ערשט די אייגענע געפערענט די אלע, וואס האבען געמיינט, אז דא האנדעלט זיך וועגען שמאנצעס, וועגען צופעליגקייטען און קמצא בר קמצא'ס; די אלע האבען איינגעזעהן, אז דא ליגען קארדינאלע אידעאלאגישע אונטערשידען צווישען זיי ביידע, אז דא האנדעלט זיך ווע-גען הויפט-עיקרים און אני מאמינ'ס, אויף וועלכע מען קען נישט מותר זיין.

אין דער צייט ווען דער וועלט-פערבאנד איז אנהאלגעמיינ ציוניסטישע ארגאניזאציע, מיט א קלארער אלגע-מיינ-ציוניסטישער פיוזאנאמיע, פון אויסבויען א מעכטיגע זעלבסטשטענדיגע צענטראלע ציוניסטישע ארגאניזאציע,

האנען א סך און ליידער ווערען זיי אפגעהערטענט נישט פערענטפערט. וואלט געווען א פלאן, אז מען זאל קא-נען געפונען אזא מורה הוראה, וועל-כער זאל קאנען פערענטפערען אלע קהלה שאלות...

ס'וואלט געווען א גוטער פלאן. די בלימעל-טעג זענען געווארען א כראנישע ערשיינונג, אזוי אז מען זעהט אפט ווי די דורכגעהער בעמער-קען א קעסטל פון די בלימעל-שטע-כער, דרעהען זיך ארום אין א זייט און מיינען אויס די בלימעל-פערקוי-פער.

איבערהויפט איז אויך א רחמנות אויף די בלימעל-פערקויפער, וועלכע ס'קומט אויס צו שטעהן אין די גרויסע היצען, אזוי ווי דאס איז געווען יענע וואך, קומט צו געהן מיין שכן גרונם פליטאל און גיט פאלגענדען פלאן, אז אנשטאט בלימלעך, זאל מען ביי יע-דען קעסטל ארוקשטעלען א באנקע מיט לאדעס, יעדען פערבייגעהער זאל מען פערקויפען א פארגיע און דער ריוח זאל געהן פאר'ן בעשטימטען צוועק. קודם כל וועט קיינער נישט ענטלויפען און והשנית, וועט לויט דער אויסרעכנונג פון מיין שכן, אזא אימפרעזע אריינברענגען א גרויסען פראפיט.

די געזעלשאפטליכע בלימעל-איינ-ארגנער דארפען זעהר ערנסט בעטראכ-טען דעם פלאן...

ווי נאך אנהאלט-ציטערניש. מען האט אויסגעפערטיגט א נייעם מארק אויף זאנאדזיע, וואו די מארק-שטעהער זאלען קאנען פריי האנדלען. עס האבען נישט געהאלפען די אינ-טערווענצען די גזירה בטל צו מאכען, דער גרעסטער טייל מארק-שטעהער האבען זיך געמוזט אונטערווארפען דעם גורל און איבערגעטראגען זייער טרנסה-קוועלע קיין זאנאדזיע.

לוצערן - די נייע קאנגרעס-שטאדט.

בלי שום ספק געהערט לוצערן, דאס נייע ארט וואו דער 19-טער ציוניסטי-שער קאנגרעס וועט אפגעהאלטען ווע-רען, צו די שענסטע פלעצער נישט נאר אין דער שווייץ, נאך כמעט אין דער גאנצער וועלט. ארומגערינגעלט פון דריי זייטען מיט די געוואלדיגע בריעג-צער-און פילאטוס-בערג, ליגט דאס שטעטל אין א טאל פון וועלכען ס'גיסט זיך אלעס דער מעכטיגער פיר-וואלדשטעטער-זעל, כמעט דער שען-סטער זעל פון דער גאנצער וועלט, וואס איז 214 מעטער טיף און נעמט ארום א שטח פון 115 קוואדראט-קילא-מעטער.

נישט נאך דאס שטעטל לוצערן גופא, נאך אלע שטעדטלעך ארום דער פירוואלדשטעטער-זעל זענען אויסגע-בויט מיט די שענסטע פאלאצען, כמעט לויטער האטעלס. אפילו אויף די בערג וואו אהין ס'פיהרען ארויף קונציגע באהנען, זענען פעהאנגען גאר גרויסע האטעלס און ביינאכט ווען די בערג האטעלס זענען בעלויכטען, מאכט עס א געוואלדיגען רושם, עס דאכט זיך אויס, אז די בערג ברענען.

דאס שטעטל לוצערן איז קליין, ס'האט בלויז 44 טויזענד איינוואוינער, דערפון אנהער צעהן טויזענד געסט וואס זענען דארט שטענדיג פעהאנגען. (באזעל האט 136.000 איינוואוינער, צי-ריך 211.000 איינוואוינער). די פילע שטעדטלעך ארום פירוואלדשטעטער-זעל, וואס ציהט זיך ביי פליעלעך, זענען א סך קלענער און לעבען בלויז פונם פרעמדען פערקעהר, וואס איז דארט זעהר גרויס, בעזונדער אין די חדשים יולי און אויגוסט.

אנגעהויבען פון ברוגען ביז פליעלעך ציהט זיך דארט די וועלטפערעהמטע וועלכע זאל אונאפהענגיג סיי פון רעכטס, סיי פון לינקס, איז די צוויי-טע, די וועלט-פערזאנלעכע, א פער-קויפטע צו די לינקע און איז פון זיי אקופירט.

די קראקאווער קאמפערענץ איז אל-זא געווען דער פריי-שטיין, די דיאג-נאזע, וועלכע האט פעסטגעשטעלט די קרענק און קלאר געמאכט די לאגע ווי מיר האלטען. דער סתם יוד, ווי דער סתם-ציוניסט וועט שוין מעהר נישט קומען מיט קיין טענות און וועט וויסען זיך צו אריינשטערען מיט וועמען פון זיי ביידע ער דארף געהן.

מילא, אז דארט לייזען זיי אפילו נישט קיין 50 פראצענט, ווי אין שטאדט, איז שוין פעסטגעשטעלט גע-ווארען, ווארום ווער וועט דען געהן אזא מהלך-וועג איינקויפען - אבער אז דער מארק זאל אויך זיין אויסגע-שטעלט אויף א געפאהר ביל יעדער גאטער-ערשיינונג, דאס האבען מיר גע-זעהן ביי לעצטען שטורם.

דער מארק איז פון אלע 4 זייטען אפען און אויב ס'איז א ווינט, בלאזט אן א שטויב און פערזאמלינגט די סחורה. יענע וואך, ווען ס'איז געווען דער שטורם, האט ער אימגעווארפען די שטעלען, ארגאנעליגט די סחורה און די מארק-שטעהער האבען געלייטען א געוואלדיגען שאדען, אזוי אז עס האט אויסגעזעהן ווי נאך אנהאלט-ציי-טערניש.

אז מען האט אנהאלטען געוועלעב... ביי סחורים איז אנהאלטענענער כולל, אז מען דארף האבען אנהאלטען געוועלעב, ווארום אויב מען האט סחורה אין שטוב, איז מען אויסגעשטעלט אויף געזעהלטע קונים. ווען מען האט אבער אנהאלטען געוועלעב, קאן מען זיך ריכטען און מעהרערע קונים, אויך אויף סתם דורכגעהער.

איצט איז דער דאזיגער בערגריף א פאלשער. אנהאלטען געוועלעב איז טאקע ווייטער גוט, אבער נישט פאר קונים, וועלע זענען היינט נישט בנמצא, נאך פאר שטאנער, וועלכע האבען אנהאלטע-נע טהיר און בעטלען, ווו אויך פאר די פערשידענע זאמלער פון פאנטען לטובת פליעלע אינסטיטוציעס.

מיר איז אויסגעקומען צו זיין עט-ליכע שעה אין א געשעפט אויף א הויפט-גאס, האב אויך אין משך פון דער קורצער צייט געזעהן אפער 2 קונים, דערפאר אבער צעהנדליגער שטאנער און אפער 10 פארלעך צווא-גענוגעמען פאנטען.

אקסענשטראסע, וואס איז אויסגעבויט מיט טונעלען אין די בערג. די דאזיגע אקסענשטראסע רעכענט זיך צו די שענסטע אויף דער גאנצער וועלט. דער בלי האט אבגעקאסט א הון רב. דארט געפינט זיך אויך דער בע-ריהמטער ריטלי-פארג, וואו ס'איז גע-בוירען געווארען די שווייצארישע פריי-הייט-פעוועגונג און דארט געפינען זיך אויך אלע יענע מקורות, וועלכע שי-לער האט בעשריבען אין זיין וויל-העלם טעל.

אין לוצערן גופא זענען פעהאנגען 60 האטעלען מיט ערך פילע טויזענ-דער בעטען (אין טייל האטעלען זענען פעהאנגען מעהר ווי 300 צימערן), פילע האטעלען זענען איינגעארדענט אויף לינקס און פערלאנגען פאר א בעט ביז 15 פראנקען. אין די מעהרסטע האטעלען קאסט א צימער לכל הפחות 6 פראנק. אין די גאנץ קליינע האטע-לען וועניגסטענס 3 פראנק. פריוואט-דירות זענען, בעזונדערס אין דעם הויכעסאן, כמעט נישט פעהאנגען. גע-פונט מען ערניש א פריואט-צימער איז ער אויך גיין ביליגער ווי דריי פראנק א בעט פאר א טאג.

בשעת אין פראג האט מען מיט 25 ביז 30 קרוינען א טאג גאנץ גוט גע-קענט לעבען, מוז מען אין לוצערן אמווייניגסטען אזויפיל צעהלען פאר א בעט. עסען קען מען דארט נישט פאר וועניגער ווי דריי ביז פיר פראנק א טאג.

אין לוצערן איז פעהאנגען בלויז איין כשר'ע רעסטוראציע. די בעל-הבית'טע פון דער רעסטוראציע האט אויך צו פערדינגען 20 בעטען. לויט איהר פראספעקט פערלאנגט זי פאר פענסיאן (לכל הפחות פאר 5 טעג) פון 9.50 ביז 13 פראנק. פאר א בעט אליין פערלאנגט זי פון 3.50 ביז 5 פראנק א טאג. האלט מען זיך אויף אין דעם פענסיאן וועניגער ווי 5 טאג, מוז מען צעהלען א לא קארט לכל הפחות 13.50 א טאג פאר'ן ביליגסטען צימער מיט פענסיאן.

אין לוצערן רעכענען אלע האטע-לען און פענסיאנען פאר א פרישטיק פון 1.60 ביז 2.50 פראנק. פאר מיטאג אדער נאכטעסען פון 3 פראנק ביז 7.50. צו אלע פרייזען קומט צו טרינק-געלד, לויט'ן האטעל, פון 10 ביז 15 פראצענט.

ז. האפער, ווייזן.

כ'בין געזעסען, דאס צוגעקוקט און זיך געטראכט, אז זיי זענען גערעכט די סחורים. היינטיגע צייטען איז טא-קי גוט צו האבען אנהאלטען געוועלעב... 220 קינדערלעך.

אזויפיל זענען ווי אויף דער האלב-קאלאניע פון „טאז“, אין גארטען פון פרעזעס אונגעבערג אויף דער יאסנא-גורסקע גאס.

220 שוועלעלעך פויזען ארום פון 8 פריה ביז 7 אווענד, זיי בעקומען 4 מאל אין טאג עסען צו דער זעט און שפילעלען זיך אויף דער פרייער לופט.

אנצופיהרען מיט די קינדער זענען בעשעפטיגט דריי לעהרער און איין עקאנאמקע, אויסער בעדינער, אזוי אז ס'איז א גאנץ נישקשה'דיג פערסא-נאל.

קוקט מען זיך אזוי צו צו דער האלב-קאלאניע, צו די 220 משה'לעך און שלמה'לעך, חיה'לעך און צירעלעך וואקסט דאס הארץ פאר נחת. אט קי-מען קינדערלעך פון דער גרעסטער ארימקייט, פון פעררושט'שע שטובע, וואו דער דלות הערשט א גאנץ יאהר, וואו דאגות-פרנסה זענען וייערע טאג-טעגליכע בעגלייטער, און דא זענען זיי פריי ווי די פויגעלעך אין פלד, נא, נעם, שעפ מיט די פולע לינגלעך די הערליכע לופט, ווארעם זיך אן מיט די וועגן-שטראלען, וויפילע זיין הארץ גלוסט.

ביי דער געלענענהייט קאן איך נישט פעהרגעהן אהן אויסצורייקען דעם אמת'ן יישיבה דעם „טאז“, וועל-כער פיהרט אויס די דאזיגע הייליגע ארבייט, וואס איז ווירקליך נישט אג-צושאצען, ווי אויך דעם פרעזענט-רע-זענבערג, וועלכער שענקט יאהר-יעהי-ליך צו דעם צוועק זיין גארטען אומ-זיסט. זאגט, וואס איהר ווילט, כ'מיין נישט צו חנם'ענען, נאר מען מוז ווירק-

עס מוז פערשטארקט ווערען די וואכזאמקייט!

דער הויפט-ראט פונ'ם פערבאנד פון די פוילישע סוחר'ישע פערזאנלעכע האט לעצטענס שוין ווידער גענומען מרעיש ערלמות צו זיין, אז עס זאלען וואס שנעלער איינגעפיהרט ווערען בילדונגס-צענוסען פאר סוחרים און הענדלער. דורך אויפריפען, קאנפערענצען און צו-זאמענפאהרען וויל מען אויסאייבען א דרוק, אז די רעגירונג זאל איינפיהרען אין לעבען דעם דאזיגען טייל פון ניי-עם אינדוסטריעלע געזעץ. מען טראכט אויס פערשידענע פלענער און קאנ-צעפציעס, כדי צו מאכען וואס מעהר קאמפליצירט פראגע, פון קענען פערנעהמען זיך מיט'ן האנדעל.

מיר געדענקען זעהר גוט, אז בעת פ'אזי אין סיים איינגעפלאטען די נא-וועלע פון אינדוסטריעלע געזעץ, איז פון דער יודישער סיים-רעפערענצענאנץ און דורך דער יודישער פרעסע אנגעוויזען געווארען אז איינפיהרען אין לעבען האנדעלס-צענוסען וואלט פשוט בעדייט דאס אוועקשטעלען א גרויסען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג אוי-סעהאלב זעם האנדעל. שוין דעמאלט האט די יודישע עפענטליכע מיינונג אויפגעקוקט געמאכט, אז דער פועל-יוצא פון אזעלכע עקספערמענטען זע-נען תמיד דער קאלעקטיווער שרעק פון יודישען סוחר'ים. ס'איז נישט דא קיין מינדסטער ספק, אז יעדער פרוב מיט וועלכען מען וויל בעקעמפן דעם עקאנאמישען קריזיס, טרעפט קודם-כל, אין דער ערשטער רייע אונז יודען, זאגען מיר, איז גענוג קלאר און בולט דער אונטערשטע פון גאנצען ענין. אבער אויך די מאסגעבענדע ספעציע האבען געפונען פאר נויטיג דאס צו פערשטעהען, אז מיט'ן אראפשוועקען אונז פונ'ם אויפערפלאץ וועט נאך, די קאץ נישט קומען איבער'ן וואסער, און א קלארע, קאלטע און אביעקטיווע אבשאצונג האט בעוואויגען צו ענדערן די שווערע לאגע, וואס האט זיך גע-שאפען ארום דער דאזיגער פראגע.

אמת טאקע, אז די דאזיגע גזירה איז נישט רעאליזירט געווארען, אבער זי קען צו יעדער צייט ווערען דא-הער.

פון דער איינציגער אקציע מצד די קריסטליכע סוחר'ישע פערזאנלעכע, ווע-גען איינפיהרען אין לעבען די עקאנאמיע-פראצעדור ווערט נאך קלארער, אז די דאזיגע מענטשן האבען נאך נישט רע-זיגנירט דערפון. נאך קיינמאל נישט איז די ערנסטקייט פון דעם ענין נישט געווען אזוי גרויס ווי איצט. אין איינציגע ערנסטע און אחריות-פולען מאמענט, ווען אויפגע'שונאים

לויטען אויף אונז, איז בעזונדערס וויכטיג צו זיין וואכזאם. בעיקר איז דאס א נויטווענדיגקייט צוליב א גאנ-צער שורה נארישע, דעמאגאגישע און טראגיק-קאמישע מאטיווען מיט וועלכע מען בענוצט זיך, כדי דערמיט א שטויס צו טהון פאראויס די אדורכ-פיהרונג פון דער דאזיגער גזירה.

וואס זאגען די אנהענגער פון איי-פיהרען די האנדעלס-צענוסען? — מען בערינדעט די נויטווענדיגקייט מיט'ן מאטיוו, אז אזוי ארום איז מען פלומ'שט אויסען אוועקצושטעלען דעם האנדעל אויף א העכערער מדרגה.

דער האנדעל-טענה'ן זיי-איז פער-פלייטע דורך א'נאמבעשטאנענעם עלע-מענט, וואס האט נישט די געהעריגע אויסבילדונג דערצו. די דאזיגע, רע-פארמאטירען ווילען, ווייזט אויס, נישט פערשטעהען, אז עס דער, אב-געשטאנענער עלעמענט איז דער דע-בעדינסטער נערווי אים פראצעס פון האנדעל. ער, דער נישט אויסגעביל-דעטער עלעמענט האט דאס אריינגע-בראכט דעם לעבעדיגען שטראם און האט ענטדעקט נייע האנדעלס-מעגלי-כקייטען, נייע פערבינדונגען, נייע אוי-טהעלעכע, און האט גענוג פערשטע-נדיש פאר עס דעם דאזיגען גייסט. אויב מיר זאגען, אז מ'האט בענוצט מען זיך אויך מיט דעמאגאגיע, איז פראי אנצווייזען אויף עטליכע שורות, וואס דער פוילישער סוחרים-פערבאנד זאגט אין א'נאויפירונג בנוגע דער דא-זיגער פראגע, "אין משך פון לעצטען יאהר האט זיך שטארק פערקלענערט די קויפס פעהיגקייט ביי דער דארפ-שער בעפעלקערונג. שוידריג דערין איז... די קאנקורענץ פון סוחרים און הענ-דלער, ווייל עס איז נאך עד היום נישט נארימירט געווארען דער צוטריט צו פערנעהמען זיך מיט האנדעל."

אזא, וואס קאנען מיר העלפען דערצו, אויב מענטשען ווילען פערשטע-הען פונקט "משה קאפויער"? מיר, פשוט'ע בשר'ים-פערשטעהען, אז מיט'ן פרייען צוטריט צום האנדעל פאהרען אט די דאזיגע נישט, "געביל-דעטע" אין אלע עקען לאנד, צעצאקערן מיט זייער ענערגיע גאנצע געביטען, מאכען פון זיי פלאצובעס פאר'ן האנ-דעל, און דערווייבען ביים האנדעל די איינקויפס קראפט. עס איז דערום א שאך ווארט צו פערלירען, כדי צו בעווייזען, וואס פארא ראלע עס שפי-לען אט די דאזיגע נישט, "געבילדעטע" און נישט, "געשולטע" עלעמענטען אין ווירטשאפטליכען לעבען אין לאנד. אלע ווייסען דאס, און פארט ווייסען דאס

לעזער, האט זי די וואך אויך געווי-דעט מעט א פאר שורות דעם וויכטיגען פראבלעם, דאס בעזוכען פון יודען אין פארק, און זי קומט צום אויספיהר, אז אין פארק איז בעסער אריינצולאזען איין הונד, ווי הונדערט יודען.

ווענען דער אמת'ער כונה פון דעם דאזיגען פלאפערען, איז דאך קלאר: זיי גיבען א פערשטעהן זייערע אנ-הענגער, אז מען זאל די יודען ארויס-טרייבען פון די פארקען. מילא, דאס איז נישט קיין נייעס, ווייל איידער זיי האבען בפירוש געגט-בען א בעפעהל ווענען דעם, האט מען פיי-ווי-סיי די יודען געטריבען פון די פארקען. אבער עס איז נור א קשיא, פארוואס די פראקטאטור שווייגט. דאכט זיך, אז דאס הייסט געהעצט איין טייל פון דער בעפעלקערונג אויף דער אנדערער און די רעזולטאטען לא-זען טאקע נישט אויף זיך ווארטען. און אויב די פראקטאטור לעזט נישט די דאזיגע צייטונג, טא דארף זיין די אויפגאבע פון אונזערע יודישע פאר-שטעהער אויסמערקזאם צו מאכען אויף די דאזיגע העצערעניען.

מען קאן דאך פארט נישט לאזען, אז די כולגאנצע זאלען אפען רופען צו אנפאלען אויף יודען.

א זעלטען בילד.

אין דער היינטיגער צייט איז זעל-טען צו טרעפען א בילד פון מענטשלי-כער רחמנות און איידעלקייט. אויף דער קאטעדראלע 11 שטעהען אריימע פרויען מיט קינדער אויף די

פ. בלומענקראנץ

שטאטער=נאטיצען

שטאטש קאמערעל - טעאטער
„מאריש“ פיעסע אין 4 אקטען
פון מארצעלי פאניאלי, רעזשי און
אינסעניזאציע: א. גאל.

דער מחבר פון דער דערמאנטער אין אנהויב פיעסע פערמעסט זיך נישט אויף קיין אריגינעלע אויפטווען, בע-ריהרט נישט קיין נייע פראבלעמען. ער פרויבט נאך אויף א סאלידען און סצע-ניש-דורכגעטראכטען אופן פארצושטע-לען דעם קאמף צווישען פליכט און שטערבונגען; די רייבונגען צווישען דעם אחריות-געפיהל פאר אנגעטוהענע מעשים פון איין זייט און די מענטשליכע גליסטונגען — פון דער צווייטער.

די דאזיגע פראגען זענען נישט קיין נייע אבער זיי אינטערעסירען אונז תמיד און פערקאפען אפילו, בעת זיי ווערען קלאר און זאכליך אוועקגע-שטעלט, ווייל זיי זענען שטענדיג נישט נאך אקטועל נאך ברענענד פאר יעדען דענקענדיגען און אחריות'דיגען מענטשען.

די אקציע קומט פאר אין מאסערעל. צוויי יונגע מענטשען ליבען זיך. זיי ווערען צו זיך געהאט, ווילען זיך אפי-ציעל פערבינדען, אבער איין שטערבונג איז דא: נישט פערבינדער דראגט צו וואנדערען, צו בעקענען נייע לעב-נדישע און נייע מענטשען. ער איז מסכים מיט זיין פאטער, וואס שטראפט איהם פאר זיין האנדלונג; ער פערשטעהט אויך, אז ר'דארפט זיך מיט'ן מידעל פערבונדען. אבער ער פיהלט, אז זיין

די-וואס ווילען דאס וויסען, ווארום, איז דען אין דער'אמת'ן דא וואס פאר-צווארפען די יודען אין בעצוג צו זיי-ערע האנדעלס פעהיגקייטען. הגם זיי האבען קיין שום האנדעלס-צענוסען נישט געהאט און פון זיי נישט גע-וואוסט?

עס איז נישט גענוג פאר'ן סוחר, אויב ער קאן גוט רעכענען, קאלקולירען, צאהלען שטייערען און אלע זיינע התחייבות'ן, נאך א סוחר מוז אויך זיין געבילדעט און—דער עיקר—האבען צייגנישען?

פון אט דעם אלעס לאזט זיך ארויס-פיהרען מסקנות איינע מינסטערער פאר דער אנדערער. איצט, בעת מיר זינקען אין א ים פון צרות, שוידעריגער נויט און היילפסלאזיקייט, ווען זי סולדות פון אונזערע עקזיסטענצען ווע-רען אטאקירט, די עקאנאמישע פאזי-ציעס, וואס האבען זיך אין משך פון לאנגע דורות געפינען אין אונזערע

הענד און ווארטען אויפ'ן ביסעל מילך, וואס די „עורה“ טיילט פאר זייערע קינדער. דערווייל געהט אדורך די פרוי ק. מיט איהר 7 חדשים'דיג קינד, וועלכעס זי פיהרט אין א פיינעם ווא-זקעל. זעהענדיג די דאזיגע אויסגע-דארטע פער'הוש'טע בלאטע פרויען מיט זייערע קראנקע, קינדערלעך ווי זיי שטעהן און ווארטען אויף אביסעל מילך, האט זי געכאפט א בליק אויף איהר אייגען קינד, וועלכעס איז גע-זונד און דארף נישט אנקומען נאך אביסעל מילך צו דער „עורה“ און ס'האט איהר פערקלעמט ביים הארצען. זי האט אנגעהויבען שרעקליך צו ספאזמירען, זי האט זיך אבער נישט בעניגענעט מיט די ספאזמעס, נאך ארויסגענומען וויסעלע געלד זי האט ביי זיך געהאט און צוטיילט די פרוי-ען אויף מילך.

לכתחילה זענען די פרויען געבליבען ווי פערוואונדערט: ווער איז דאס די פרוי, וואס קאן נישט צוקוקען מענ-שליכע נויט און פיינן און צוטיילט זיי געלד? נאך ווען די פרוי ק. איז עג-גערפענט איהר אדרעס, כדי זיי זאלען וויסען וואו מען קאן זי טרעפען... די היינטיגע צייטען צו טרעפען אזא איידעלע פרוי, איז טאקע א זעלטענ-הייט.

ער האט זיך פערזינדיגט...

ווי בעוואוסט איז די וואך פארגע-קומען אין טשענסטאכאו א צוזאמענ-פאהר פון די „נארא“ לייט מיט דעם

לעבען וועט זיין א גרויסע קייט פון מאטערונגען און ער וועט וועגעטירען. זיין אחריות געפיהל זענען: ער בעשליסט צו בלייבען ביי זיין געליבטער. זי דא-גענען, זעהענדיג זיין אינערליכען קאמף, זיין גרויסע בעגער צו קומען אין דער וועלט, דערלויבט איהם צו געהען אין שיף, כדי זיין גליק נישט צו שטערען.

ער כאן דער ספור המעשה (גאָר בקצור).

אבער נישט די מעשה איז דער עיקר אין דער דאזיגער זעהר סימפאטישער אויפפיהרונג. דאס אינטערעסאנטסטע זענען: די זעהר זארגפאליגע, איי-נפאלערישע אינסעניזאציע און רעזשי, ווי אויך דאס פיינע שפילען פון די אקטירערן.

קודם-כל א. גאל.

די גערעדטע פארשטעלונג, וואס איז בלי-ספא איינע פון די סימפאטישטע אין לויפענדען סעזאן, האט קודם-כל צו פערזאנקען איהר מאראלישען ער-פאלג דעם רעזשיסער.

גאל האט דעם איינציגען סעזאן א-נ-געהויבען מיט א'נאויפפיהרונג, וועלכע איז פון רעזשיסערישען שטאנדפונקט געווען זעהר א לייסטענדיגע און פיהרט-צו דעם סעזאן צום סוף מיט אויך

זעהר א סימפאטישע אויפפיהרונג, וואו מ'בעמערקט בולט'ער ווי אין די פאריגע דעם רעזשיסער'ס האנד. אזוי ווי אלץ (סיי רעזשי, סיי אויס-שטאטונג א. ז. ו.) איז געלעגען אין די הענד פון גאל'ן מוז מען איהם

הענד ווערען ביי אונז ארויסגעריסען, די קוואלען וועלכע מיר האבען ביז איצט געצויגען חיונה ווערען פער-שטאפט, די סיטואציע איז אין אלע היינטיגען קאטאסטראפאל—מוזען אויפ-שטיין פון שלאף און זיין וואכזאם אלע, וואס מיינען צו זיין אונזערע רעפרע-זענטאנטען.

יעדער פרוב איינצופיהרען די, אדער א'נאנדערע דראהענדע פערזאנלעכע אדער גזירה, מוז מען בעצייטענס אב-שרייען. בלי ספא דארף די יודישע עפענטליכע מיינונג, און אין דער ער-שטער רייע די צענטראלע ווירט-שאפטליכע קערפערשאפטען אָמענער-גישטעס זיך געענשטעלען, און גלייכ-צייטיג פיהרען א קאנטר-אקציע אויפ-ווייזענדיג, אז אוועלכע עקספערמענט-טען זענען ערליך נאך בעדייטענד צו פערגרעסערען די, אזוי אויך גענוג גרויסע קלאגעדיגע לאגע אין לאנד. לייב פרייס.

„בעריהמטען“ לאדער העלד קאוואל-סקי אין דער שפיץ.

האבען זיך די היגע „נארא“ לייט אנגעטוהן בגדי מלכות, מיט די פער-באטענע מונדירען און שווערדלעך, און אוועק אויף דער „אויפגלעונגס“ פערזאמלונג, וואס איז פארגעקומען אין פיערלעשער-זאל.

דערווייל האט געטראפען א מעשה, אז איינער פון די ארדנער האט אין גאס געכאפט א שמועס מיט זיינעם א בעקאנטען יודען. האבען דאס בעמערקט זיינע עלטסטע און איהם באגלד אויפ'ן ארט אראפגעריסען דעם מונדיר, אויס-געטוהן דאס שווערדל און איהם ארויס-געווארפען פון דער פארטיי. א קליי-ניגקייט, אזא חטא, אז בעת עס איז פארגעקומען די הייליגע פערזאמלונג האט ער געוואנט זיך אומא און זיין מיט כאפען א שמועס מיט א יוד...

א להכעיס-שפיעל, אדער פאליטיק...

ווי בעוואוסט איז דאך געלונגען צו פועל'ן ביים מאגיסטראט, אז די אויבסט-סוהרים און שפיץ - הענדלער זאלען בלייבען שטעהן אויפ'ן אלטען-מאָרק. דאס קאנען אבער נישט פערליידען עטליכע היץ-קעפ פון א'נאנדערען קליי-הענדלער-פערזאנלעך, וועלכע האבען בע-שלאסען, אז אלע מאָרקשטעהער מוזען אָראָב אויפ'ן זאָוואָדווער מאָרק, ווען דאס האט זיך זיי נישט איינגעגעבען, האבען זיי געמאכט א שטרייק, זיי הא-בען טראָריירט אלע מאָרק-הענדלער, זיי נישט געלאזט אראפפאהרען אויפ'ן מאָרק קיין זאָוואָדווער, ביז זיי וועלען

צושרייבען דעם הויפט-פערדינסט. ער האט אויך אין דער דאזיגער זאך גאר בעזונדערס אכט געלעגט אויף דער ליכט-רעגולאציע, וועלכע האט געשע-פען פרעטקלאסיגע עפעקטען.

די סצענע אין דריטען אַקט, וואו די צוויי יונגע פערליבטע רעדען זיך אראב פון האָרק, א דאָנק דער פיינער ליכט-רעגולאציע (בעת'ן גאנצען שמועס זעהט מען צוויי פילעטען) מאכט וויז-אלישא שטארקען רושם.

אויך די גוט-צוגעטראכטע אויסשטע-טונג פערקאפט דאס אויג און מיר זע-הען דאָרט ווידער די אַרבייט פון גאל'ן.

וואס נוגע די שפילער וועלען זיי זיך מיט אונז, משמעות, אויך געזעגען צום סוף פון סעזאן בכי-טוב. אלע הא-בען געשפילט אָהן פאָרוואָרף.

דער יונגער סימפאטישער בוטשניסקי האט געשאפען א געלונגען געשטאלט פון א יונגען טרויער נאך ווייטקייטען. ער איז טעמפראמענטפול און עמפי-נדיך, טרויעריש און סקאזיש. ער ריהרט מיט זיין נאָאויטעט און רייסט-מילט אין זיינע בונטארע מאָמענטען.

ראדא אלס פאָנני האט זיך דאס מאל שטאַק אויסגעצייכענט. מיר ווי-לען ליבערשט זי זעהען אין ענליכע ראלען ווי אין דער ראָל פון א מלחמה-גביר'טע, זי איז אין אַזאַלכע ראלען עכטער און במילא אינטערעסאנטער. זי האט טאקי אין איהר שפילען מא-מענטענזייז ארויסגעבראכט טענער עכטע און ריהרענדיגע, און נישט אריי-געפאלען אין קיין באנאליטעט, וואס איז אזוי שכוח אין ענליכע פאלען.

ווייטער געהט אין דער רייה דאס מאל: דער פיינער אקטיאָר גוראווסקי. ער האט געשאפען א טיפ פון א האר-ציגען און גושמוטיגען פאטער. ער האט אימפאנירענד געשפילט זיין פאטער-ראָל און באמת אונז אין מאַנכע מאָמענטען מיטגערעכטען.

מיר דארפען נישט אלע אויסצורע-כענען, מיר ווילען נור צוגעבען, אז אויך אלע אנדערע, ווי: דער גוט בע-קאנטער און בענאבסער מאָלינאווסקי אדער טראָנאווסקא, ווי אויך די איבע-ריגע האבען די ראלען פון מיט מאָס אויסגעפיהרט.

צוליב די אלע טעמים האַלטען מיר,

אז די גערעדטע פיעסע דארף האבען דעם געהעריגען ערפאלג, ווארום ווי מיר האבען אין דער התחלה בעמערקט:

נישט נייעקייטען אבער פראבלעמען, וועלכע זענען תמיד פאר אונז אריימע מענטשען אקטועל. און דערצו סצעניש פיינ געבויט, רעזשיסעריש אימפאנירענד און שפילעריש אויסגעהאלטען.

נישט אויס'פועל'ן, אז דער מאָגיסטראַט זאל אלע, אפילו די שפיז-און אויבסט-הענדלער אראבטרייבען אויפ'ן מאָרק אין זאָוואָדווער.

משל למה הדבר דומה—צו א קא-קלוש-הוסט. פעהאגען קינדער, וועלכע האבען א קאקלוש-הוסט, איז אנשטאט די מוטער'ס זאלען זיך בעמיהען, אז זייערע קינדער זאלען זיין איזאלירט, כדי זיי זאלען נישט אָנשטעקען אנדערע קינדער, טראכטען זיך די מוטערס: אויב מיינ קינד האט א קאקלוש, טא זאלען אנדערע קינדער עס אויך הא-בען.

וואס אַרט די מאָרק-שטעהער פון זאָוואָדווער, אז עטליכע צעהנדלינג גרינס-הענדלער שטעהען אויפ'ן אַלטען מאָרק, נאָר-נאָר נישט: אויב זיי מוזען שטעהן אין זאָוואָדווער, פארוואס קומט יענע עפעס צו שטעהן אויפ'ן אַלטען-מאָרק—זאלען זיי אויך האבען א קאק-לוש...

אנדערע ווידער זאגען, אז דאס שמעקט מיט פאליטיק. היות די אויבסט-און שפיז-סעקציעס געהערען צום קליי-הענדלער-פערזאנלעך (בערעק יאָטעלעווי-טשא 8) און טאקע זייערע פאָרשטע-הער האבען דאס אויסגע'פועל'ט, אז מען זאל זיי לאָזען ווייטער שטעהן אויפ'ן אַלטען מאָרק, אָרגאַניזירען א-נדערע דעם עולם, כדי אדורכצופיהרען די ענגע פאָסקודנע קלייזעל-פאליטיק.

לויט'ן.

א מיליאָן זלאָטעס פאַר אויפבו צוועקען.

אויפֿרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

דער מצב פון דעם יודישען קבוצ אין פוילען מוז וועקען ביי יעדען איי-נעם די גרעסטע און טיפֿסטע זאָרג. די פּעראָרמטקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג וואָקסט פון טאָג אויף טאָג. עס געהט אַנאָמאָפּהערליכע ירידה. די אויסערסט שווערע לאַגע טאר אונז אפער נישט ברענגען צו יאוש און פּערצווייפלונג. דער אָמריה און זאָרג פאַר צעהנדליגער טויזענדער יודישע עקזיסטענצען דאַרף אונז בעוועגן צו מעשים און אַקטיווע אַרייַנמישונג.

די איבער 800 ג"ח קאָסעס אין איבער 800 שטעט ווי פוילען האבען אונז בעוויזען ווי אַזוי מען קאן און מוז דאַרף קעמפּען מיט דער שטייגענדער אַרימקייט.

הונדערט טויזענד פאַמיליעס דאט איז די צאָהל, וועלכע ווערט יעהרליך אונ-טערטשיצט אין דעם קאָמף פאר זייער עקזיסטענץ דורך דער אויסגעצייכענטער אָרגאַניזאַציע פון די ג"ח קאָסעס אין פוילען.

די טוהר אויף די ערטער און די צענטראַלע אַנפיהרונג פון די ג"ח קאָסעס האבען אפער ריכטיג פערשטאַנען, אַז סתם מיט קרעדיט אַליין קאן מען נישט צוריקשטעלען די מאָסע רואינירטע עק-זיסטענצען. עס מוז קומען א גרויס-צוגיגע אַקציע, וועלכע זאָל ערמעגליכען אויפצובויען עקאנאמישע פאזיציעס פאר צעהנדליגער טויזענדער יודישע משפחות. עס מוז געשאַפּען ווערען א פינאַנסיע-לער פאנד אויף צו מאַכען פראָדוקטיוו די ווירטשאַפּטליך אַרויסגעשטויסענע יודען, אויסגעפינען פאר זיי נייע מקוים פון פונסה און העלפּען זיי צופאַסען זיך צו די נייע עקאנאמישע בעדינגונגען.

אַז אַזעלכעס איז מעגליך האט בע-וויען די אינציאטיוו פון „צעבאָקע“ צו שאַפּען צוגאב פּעסענטיגונגען פאר די פּעראָרמטע. די פּרובען אין דער הינזיכט אין משך פון 3 יאהר האבען געגעבען גוטע רעזולטאַטען. די דאזיגע פּרובען האבען בעוויזען, אַז אויפ'ן גע-ביעט פון פּערשירענע צוכטען, ווי די צוכט פון הייל-קרייטעכער, זייד-צוכט א.א. פון גערטעריי, סעדיעריי, מאדערי-ניזערע געמיעז און מילך-ווירטשאַפּט, פון פּערשירענע היז-אינדוסטריעלע-אויסאָרבייטונגען, ווי למשל קארב-פּלעכ-טערע, קלימעס-אויסאָרבייטונג א.א. זענען פּערהאן מעגליכקייטען.

דער „צעבאָקע“ וואס פיהרט אָן מיט די ג"ח קאָסעס האט זיך געשטעלט דעם ציעל און אויסגעאַרבייט א פּלאַן צו שאַפּען אויף די דערמאנטע צוועקען.

טשענסטאָכאָווער בעטייליגט זיך אין גרויסען פּאַל-קס-קאָמפּיין לטובת די גמילות-חסדים-קאָסעס.

אין קהלה-זאָל דינסטאָג, דעם 9 ד. ח. 9 א זיגער אין אָווענד א פּערוואַלונג, מיט'ן אַנטייל פון ווארשעווער דעלעגאַט דיר. י. באָרנשטיין, צו וועלכער ס'זע-נען איינגעלאָדען געווארען מעהרערע געזעלשאַפּטליכע טוהר.

די פּערוואַלונג פון דער היגער גמילת-חסד-קאָסע בעט דורך אונזער פּערמיטלונג די אלע, וואס אינטערעסיר-רען זיך מיט'ן גורל פון די ג"ח קאָסעס און וועלכע האבען צוליב א צופעליג-קייט נישט בעקומען קיין איינלאָדונג, זיי זאָלען לטובת דעם ענין קומען אויף דער דאָזיגער פּערוואַלונג.

נישט = געלונגענער באַגרייפונג = אָנפאַל.

וואס זענען געווען אין דער וואוינונג. דערווענדט דאס האבען די באַנדיטען אָנגעהויבען ענטלויפּען. אויף די שטיגען האט זיי אָבער פערשטעלט דעם וועג דער דריטער אָנענט, וועלכער האט בעוויזען צו פּערהאַלטען נאר איינעם פון זיי, וואס האט זיך אַרויסגעוויזען אלס 35-יאהריגער סטאַנליסלאָו ראָטער, אַנאָינאוואַנער פון דאָרף בובעטשנא, וועלכער האט הינטער זיך א רייכע קרימינעלע פּערגאַנגענהייט.

ראָטער'ס שותף איז דאָמאַלס געלונ-גען נעלם צו ווערען. נישט לאָנג אפער האט ער זיך געפּרעהט מיט דער פריי-הייט. נעכטען איז ער אַרייַנגעפאַלען אין די הענד פון די נאָכשפּירענדע אָנענטען.

נאכ'ן אויסהערען איהם, איז ער, אַזוי ווי זיין חבר, איינגעזעצט געווארען אין תּפּיסה: זיין נאמען ווערט צוליב דער געפיהרטע אויספאַרשונג, געהאַלטען פּסוד, ווייל די ביז איצטיגע רעזולטאַטען זענען זעהר סענסאַציאָנעלע.

דערווייל מוזען מיר זיך בענגונגען מיט'ן אָנגעבען עטליכע איינצעלייטען פונ'ם נישט-געלונגענעם רויב-מאָרד. ווי עס ווייזט זיך אַרויס איז ראָטער מיט זיינע חברים אָנגעקומען קיין טשענסטאָכאָו מיט צוויי וואָכען צוריק. אַרומגעהענגט זיך האבען זיי אויסגע-אַרבייט א גענויען פּלאַן פונ'ם רויב-אָנפאַל, וועלכער האט זיי געזאָלט ברע-נען א גאָר גוטען רעזולטאַט.

נאכ'ן אויספיהרען דעם רויב-אָנפאַל און ערמאָרדען די דינסט, האבען די באַנדיטען געזאָלט אַוועק אויפ'ן באַה-הויף און אין עטליכע מינוט שפּעטער אָפּגעהרען מיט'ן צוג קיין ווארשא. זיי האבען זיך פריהער בעקענט מיט'ן גע-נויען רויב-פּלאַן, כּרי נישט צו פּער-לען קיין צייט און נישט אַרייַנפאַלען אין די הענד פון פּאַליציי. פּערשטעהט זיך, אַז דער גענוי-אויסגעאַרבייטער פּלאַן האט זיך זיי נישט איינגעגעבען.

דער היגער אויספאַרשונג - אַמט האט אָנגעהאַלטען א גרויסען נצחון, ענטדעקענדיג דעם פּלאַן פון א בעט-טיאָלינגער רויב-מאָרד-אָנפאַל.

פיהרענדיג די אויספאַרשונג אין א געוויסען ענין האבען די אויספאַרשונגס-אָנענטען זיך דערוואוסט, אַז צוויי ברעכער גרייטען צו א רויב-מאָרד אויף דער וואוינונג פון ה' דור קאַנערצקי, פילדורסקי גאס 17.

דער אָנפאַל האט געזאָלט אויסגע-פיהרט ווערען בעת דער אַבוזעווענזייט פון דער אָמפּליע קאַנערצקי, דערפיי-האבען די באַנדיטען געזאָלט ערמאָרדען די דינסט, כּרי אַזוי-אַרום פטור צו ווע-רען פונ'ם איינציגען עדות פון פּער-ברעכען, וועלכער האט געקענט אַרויפ-ברענגען די פּאַליציי אויף זייערע שפּו-רען.

דער אָנפאַל האט געזאָלט אויסגע-פיהרט ווערען פּערגאַנגענעם שבת-צו-נאכטס. צו דעם דאזיגען צוועק האבען אָנענטען פּערשפּירט אַנאָפּסטרוואַציע אויף די אַריין און אַרויסגעהענדע פּער-זאָנען פונ'ם דאָזיגען הויז און עטליכע האבען זיך געפונען אין דער וואוינונג גופא.

אַרום 8 אָווענד האט זיך דערהערט דאס קלינגען פון טעלעפּאָן. די דינסט האט ערקלערט, אַז ה' קאַנערצקי איז נישטא אין דער היים, אויף וואס מיר האט איהר געענטפערט, אַז א סוחר האט א בריעף פאר'ן ה' ק. און וועט איהם באַלד אַויספּרענגען. 8 אָווענד האבען די באַנדיטען אָנגעקלינגען אין דער וואוינונג. ווען די דינסט האט געפּענט די טוהר, האט איינער פון די באַנדיטען געזאָלט איהר געבען א קלאָפּ מיט'ן שטיין, וואס ער האט געהאַלטען אין דער האַנד און דער צווייטער האט צוגעגרייט א שטריק, כּרי די דינסט צו דערשטיקען. אין דעם זעלבן מאָמענט זענען אַרויס די צוויי געהיים-אָנגענטען.

צוגרייפונגען צו די סיים-וואהלען.

ווי עס איז שוין געווען געמאָדען, איז די היגע שטאַט-פּערוואַלונג שוין צוגעטרעטען צו די צוגרייפונגען אַרייַטען אין צוזאַמענהאַנג מיט די דערנעהענע-רענדע זיך וואהלען צום סיים און סע-נאט.

ווי מען דערוואוסט זיך וועט די צאָהל וואהל-קרייזען אין אונזער שטאַט פּערזענלעך ווערען, ווייל די פּראָקטיר-בעת די לעצטע וואהלען צום שטאַט-ראַט האט דייטליך בעוויזען, אַז די צאָהל פון 21 קרייזען איז פאַקטיש נישט-גענוגענד. לויט אלע ווארשיינליכ-קייטען, וועלען מיר דאסמאל האבען העכער 40 קרייזען, דערפיי וועט יעדען וואהל-קרייז צופאַלען אַרום 1500 וואהל-פּערזענטיגעס.

כּרי צוצוגעבען, אַז אין משך פון די לעצטע 5 יאָר, ווען עס זענען פאר-געקומען די לעצטע וואהלען צום סיים און סענאט, איז די צאָהל בעפעלקערונג געוואקסען מיט 9-10 פראצענט.

גלייכצייטיג זענען, לויט דער פּער-אַרונג פון דער אַדמיניסטראַציע-מאכט, אויך די אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס צוגע-טרעטען נאכצוקאָנטראָלירען די נאָמענט-ליכע ליסטעס פון זייערע רעגיסטירטע מיטגלידער, וועלכע צאָהלען חודש-ביי-טראַג. ביי יעדען נאמען מוז אָנגעציי-כענט ווערען ביז וועלכען חודש דער

יצחק ריכטער וועט שבת דאָווענען אין דער שטאַט-שוהל.

דער בעוואוסטער זינגער יצחק ריכ-טער, וועלכער האט זיך צוריקגעקעהרט פון זיין שטודיום אלס חזן אין ווילנא, וועט דעם היינטיגען פרייטאג און שבת דאָווענען אין דער נייער שוהל.

ה' ריכטער האט דורך דער צייט געדאווענט אין דער שטאַט-שוהל אין ווילנא, גראדא און אנדערע שטעט און אומעטום אַרויסגערופען בעוואונדע-רונג און התפעלות.

איצט וועלען די טשענסטאָכאָווער מנגנים האבען א געלענעהייט צו הע-רען דעם יונגען חזן, וועלכער האט אין משך פון דער צייט זיך שטאַרק פּער-פולקאמט אין חזנות פאך.

א נישט-עהרליכער בעאַמטער גע-וואלט דעמונידירען ווערט-בריעף אויף דער פאָסט.

אויף דער היגער הויפט-פאָסט איז געכאַפט געווארען אויף דער הייטער מינוט ביים אַרויסגעב'נען אויסלענדישע ווערט-בריעף דער פאָסט-אַנגעשטעלטער, 33-יאהריגער יוזעף קורוש.

9 א זיגער אינדערפריה בעת'ן סאָר-טירען די בריעף, האט איינער פון די בעאַמטע בעמערקט, אַז עס פּעהלט דאס פּעקיל ווערט-בריעף אין א ספּעציעלער באַנדעראַל.

צוליב דעם, וואס ער האט דאס דאזיגען פּעקיל מיט עטליכע מינוט פריהער געזעהן ביי קורוש'ן און די ווייטערדיגע זוכעניש האט נישט געגע-בען קיין רעזולטאַט, האט ער וועגען דעם פאַל פון פּערלירען געהן געמאָל-דען דעם פאָסט-נאָטשעלניק.

קורוש איז געווארען אַרויסגערופען אין גאַנצעס פונ'ם נאָטשעלניק, וועל-כער האט געוואלט אַדורכפיהרען א באַלדיגע רעוויזע. קורוש איז אפער ענטלאָפּען אין פאָסט-אַמט אַריין. דאָ איז ער אַרויף אויף איינעם פון די בעאַמטע, וועלכער האט אויפ'ן רוף פון די נאָכלויפּענדע, קורוש'ן פּערהאַלטען. עס איז אויסגעבראַכען אַנאָמפּערניש, בעת וועלכע דער פּערהאַלטענער בע-אַמטער האט אַוועקגעוואָרפּען דאס פּע-קיל ווערט-בריעף, וועלכע דער האט געהאַלטען הינטער דער מאָרינאַרקע. קורוש האט בעת'ן אַמפּערניש צוריסען דעם לייטער דעם מונדיר און זיך גע-לאָזט ווייטער לויפּען, נאר ער איז ביים הויפט-איינגאַנג ווידער פּערהאַלטען גע-וואָרען.

עס איז וועגען דעם מיטגעטיילט געווארען דער פּאַליציי, וועלכע האט דעם נישט-עהרליכען בעאַמטען אַרעס-טירט. איצט ווערט געפיהרט די אויס-פאַרשונג, וועלכע האט דעם ציעל צו ענטדעקען, צי קורוש איז שוין פריהער בענאַנגען עהנליכע מיסברויכען דורך אַרויסנעמען געלדער פון די בריעף, וועלכע ווערען איבערגעשיקט דורך עמיגראַנטען, אפילו אין געוועהנליכע בריעף.

דער „יום-טוב פון ים“.

פּער. שבת 10 א זיגער אינדער-פריה איז אין דער שטאַט-שוהל אָבע-ריכט געוואָרען דורכ'ן חזן באַדאַש א ספּעציעלע תּפּלה לכבוד דעם „יום-טוב פון ים“.

פּרעזעס ראָזענבערג האָלט אַ לענגע-רע רעדע וועגען דער בעדייטונג פון ים פאר דער פוילישער מלוכה און רופט אויף אַלעמען צו שטיצען דעם פּאָנד פאר דער ים-פּערטיידיגונג.

דער דיין ר' נחמן גרינפּעלד זאָגט די געהעריגע קאָפיטלעך תּהלים. דערמיט איז די פייערונג פּערגענדיגט געווארען.

פון דער יודענשטאַטס-פאַרטיי.

שבת, דעם 6 ד. ח. 4 נאכמיטאג קומט פאַר אין אייגענעם לאָקאַל אַנאָ-אויסערנעוועהנליכע אַלגעמיינע פּער-זאַמלונג געווינדעט דער וואהל-אַקציע צום 19-טען קאַנגרעס.

אלע חברים זיך מוזען אומבעדינגט זיין אָנוועזענד.

— אין די נאָהנטסטע טעג קומט דער עקזעקוטיוו-מיטגליד אינזש. רא-בערט שטריקער פון וויען, וועלכער וועט אַרויסטרעטען מיט אַנאָפּסטלי-כע רעפּרעזאַט.

— שבת אָווענד קומט פאַר א גע-זענונגס-באַנקעט לכבוד די חברים אַניאַק און ווארשאווער קיין ארץ-ישראל.

elegancki wygląd
wspaniałoty, krotki
pierwszorzędny materiał

oto zalety
każdej kroszuli

וועגען דער וואהל פון א דעלעגאט

אין וואַיעוואַדישען-ראַט.

(א ברייטע אין רעדאקציע).

אין בעריכט פון שטאדט-ראַט, וואס איז פערזענליכע געווארען אין לעצ-טען נומער „אונזער וועג“, ווערט אי-בערגעגעבען, אז בעת'ן וועלען א דעלעגאט אין וואַיעוואַדישען-ראַט האב איך נישט געשטימט צוזאמען מיט אַנ-דערע יודישע ראטמערער; דערביי „פערזענט“ אָבער דער „אונזער וועג“ צו דערזעהלען וועגען וואס פאר א דעלעגאט אייגענטליך דא האט זיך געהאנדעלט: וועגען א יודישע, ענדע-קישען אָרער אַנדערן, איך געפין דע-ריבער פאר נויטיג צו ערקלערען, אז ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען צוויי קאנדידאטן: פון פ. ב. ס. און ב. ב. איך האב אַלץ געשטימט פאר'ן ב. ב. קאנדידאט, קיין שום פירושם זענען נישט נויטיג.

מיט אַכטונג

יעקב ראָזענבערג

מיטגליד פון שטאדט-ראַט אין טשענסאכאו.

אַכטונג ווייזלען!

דער „לינת הצדק“ פיהרט אַדורך אונזער דער רעזשי פון ה' ל. יעקו-באוויטש מיט'ן אַנטייל פון בעקאנטע אַמאָטארען אַ פאַרשטעלונג פון דער בעקאנטער דראַמע אין 3 אַקטען א. נ. „שולדיג“.

די פאַרשטעלונג קומט פאַר מאַרגען, שבת-צונאַכטס.

די איינקונפטען געהן ליטובת אַנ-אונגליקליכען קראַנקען, איהם צו רע-טוענען פון דער געפעהרליכער קראַנק-הייט.

עס איז צו ערוואַרטען, אז דער עולם וועט צאָהלר'יך בעזוכען די פאַר-שטעלונג און העלפען, אז די אוי-וויכטיגע אימפרעזע זאל זיך גליקליך איינגעבען.

KINO „EDEN“.

פון שבת און ווייטער הערליכע קאָמעדיע

DAMA od Maxima

אין דער הויפט-ראַל די אונפערגלייכליכע
פלאַרעל.

3 הערליכע קלאַנ-צוגאבען.

שבת און זונטאג — מיטאַג-סעאַנסען

Tajemnica malej Shirley

Kino „LUNA“

נאַרמאַ שערער
און פירעקיק מאַרטש

אין פילם

UWIELBIANA

איבער'ן פראַגראַם:

אַקטואַליען, פאַראַמאָנט און פאַט.

פרייזען פון 35 גראַשען אָן.

פון מאַרגען אָן — נײַער פראַגראַם.

אונגעוועהרליכע פאַסירונג אויפ'ן קלויסטער - פלאַץ.

אַנאָנגעוועהרליכע פאַסירונג איז זיך
עהערנעכטען פערזענלעך אויפ'ן פלאַץ
פאר'ן קלויסטער.

אין א געוויסען מאָמענט האט זיך
פאר די אויגען פון די צאָהלריכע דורכ-
געהער פשוטע א פרוי, וועלכע האט
פסדן פון זיך אַרבעטעוואַרען די מלבו-
שים, אַזוי, אַז זי איז אין משך פון
עטליכע מינוט געפליבען אים-נאָעכט.

אַרום דער „נודיטקע“, האבען זיך
פערזענלעך זעהר פילע נייגעריגע,
צווישען וועלכע עס האט זיך אויך גע-
מונען א פאַליצי-פונקציאָנאַר, וועלכער
האט זי אַריינגעפיהרט אין שכנות'דיגען
הויז, וואו ער האט זי אַרומגעהילט מיט
א מלבוש און אין א דאָרף-אַרשע אַבגע-
פיהרט און 1-טען קאָמיטעטאַרעט.
די „נודיטקע“ האט זיך אַרויסגעווי-
זען אלס זאָפּאָ ווייס פון גורנא-גאַס 35.
נאכ'ן צונויפןשטעלען א פראַטאַקאָל איז
זי בעפרייט געווארען. לויט אלע וואָר-
שיינליכקייטען לייזט זאָפּאָ ווייס פון א
נערווען-צושטרייאָנג.

פון תנועת תורה ועבודה.

שבת פ' קרח 5 נאכמיטאג פונקטליך
קומט פאר א דרינגענדע פערזענלעך
פון אַלע חברים ו.ת. עס איז נויטיג די
אנוועזענהייט פון אלע.

צוויי קאָמוניסטישע פראַצעסען.

אין קרייז-געריכט זענען אונטער'ן
פאָרויז פון ריכטער נאָקאָניעטשני פאַר-
געקומען צוויי קאָמוניסטישע פראַצעסען.
אינ'ם ערשטען פראַצעס האבען זיך
אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק געמונען:
דער 18-יעהריגער שמעון מאָגער און
דער 19-יעהריגער חיים גראַנעק, וועלכע
זענען געווארען בעשולדיגט, אַז דעם 9
אַפריל ה. י. האבען זיי אויף אַלע
וואָנאַטשטי צוואַרפן פלוג-בלעטלעך
מיט אַנאַטי-מלכה'שען אינהאַלט.

מאָגער און גראַנעק זענען פון פאַך
פרייזערס. זיי זענען פערזענלעך געוואָ-
רען דורך געהיים-אַגענטען אויפ'ן רוג
אַלע וואָנאַטשטי און מוצקעוויטש-גאַס.
בעת דער רעוויזיע איז ביי מאָגער'ן
געפונען געווארען א גרויסע צאָהל
פלוג-בלעטלעך.

מאָגער האט זיך צו דער שולד נישט
מודה געווען. ערקלערענדיג, אַז די
אויפופען האט ער בעקומען פון אַנ-
אונגעקאנטען מאנספערשיון, וועלכער
האט איהם געהייסען זיי אַבטראַגען
פאַר'ן הויז פון דער אובעפיעטשעלניע,
צוואַנגענדיג איהם דערפאַר צו בעצאָה-
לען 40 גראַשען, וואס עס לינט אינ'ם
פּעקיל האט מאָגער נישט געהאַט קיין
אַהנונג.

גראַנעק דאַגענען האט זיך מודה
געווען צו דער שולד, ערקלערענדיג, אַז
ער האט ווירקליך געהערט צום קאָמו-
ניסטישען יוגענד-פעראייין, נאר יעצט
האט ער חרטה און זאָגט-צו ענדגילטיג
איבערצווייטען מיט'ן קאָמוניזם.

דאס געריכט האט מאָגער'ן פער-
משפט אויף 3 יאָהר תפיסה און גרא-
נעק'ן — אויף 2 יאָהר, אַפליגענדיג
דאס אויספיהרען די שטראַף אויף 5
יאָהר.

אין צווייטען פראַצעס האבען זיך
געמונען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק:
די 21-יעהריגע קינדל אַלעקסאַנדראַוויטש
און דער 20-יעהריגער אברהם שטשער-
באַנעק, וועלכע זענען געווארען בעשול-
דיגט, אַז דעם 25 אַפריל ה. י. האבען
זיי אין דער געזענד פון נאָרוואַוויטש
גאַס פונאנדערעגעלעכט קאָמוניסטישע
פלאַקאַטען.

אומזיסט האבען זיך די בעשולדיגטע
פערטיידיגט און פערזיכערט די ריכטער,
אַז זיי קענען זיך אפילו נישט דאס
געריכט האט ביידע אנערקענט פאר
שולדיג אינ'ם זיי פאַרגעוואַרפענעם
פערברעך און פער'משפט די אַלעקסאַנ-
דראַוויטש, וועלכע איז שיין איינמאַל
געווען בעשטראַפט פאַר קאָמוניזם אויף
3 יאָהר תפיסה און שטשערבאַנעק'ן —
אויף 2 יאָהר תפיסה.

אַלגעמיינע פערזאָמלונג פון קא- מיטעט צו בויען אַ הויז פאַר'ן יודישען גימנאַזיום.

נעכטען, אַ וויינער 9 אין אָווענד איז
אין אַקאַל פון פאַבריקאַנטען און סוח-
רים-פעראייין פארגעקומען די ערשטע
אַלגעמיינע פערזאָמלונג פון קאמיטעט
צו בויען אַ הויז פאַר'ן יודישען גימ-
נאַזיום.

די פערזאָמלונג האט געעפנט מיט
אַ קירצער רעדע דער פאַריזשענדער
פון בוי-קאמיטעט ה' מ. ניימעלד. אַנ-
אויספיהרליכען בעריכט וועגען דער
ענטשטעהונג און טעטיגקייט פון אַר-
גאַניזיר-קאמיטעט האט אַבגעגעבען ה'
פ. שפירא.

דער קאמיטעט האט שוין געקויפט אַ
פלאַץ פאַר'ן גימנאַזיום און וויל אין
דער נעכסטער צייט צוטרעטען צו
בויען. די אַקציע פון קאמיטעט איז
ביי אונז אין שטאדט זעהר פאַפּולער
און האָפּענטליך וועט זי האבען דעם
געהעריגען ערפאַלג. ביי היינט זענען
די רעזולטאַטען פון דער אַקציע זעהר
גוטע, א געווינען בעריכט וועגען דער
פערזאָמלונג וועלען מיר ברענגען אין
נעכסטען נומער פון אונזער צייטונג.

פון „בית לחם“.

די הכנסה פון לעצטען בלימעל-טאג
פאַר'ן „בית לחם“ האט בעטראָפּען
186.56 זל.

יוד. סאַצ. אַר.ב. פאַרטיי „פועלי ציון (פאַר. מיט צ. ס.פ.) נײַער מאַרש 2.

שבת, דעם 6 ד. ח. 4 א וויינער נ.
מ. קומט פאר א מאָסען-פערזאָמלונג
געווינדעט דער וואַהל-אַקציע צום
19-טען ציוניסטישען קאָנגרעס.

צו פערדינגען

אַ פראַנט-אַקאַל פון צוויי גרויסע
שטובען (נאָכ'ן ליקוידירטען האַנד-
ווערקער = באַנק) אויף אַ בילדאָר,
האַנדעלס = אונטערנעמונג, פאַר אַ
דאָקטאָר אָדער פאַר אַן-אַדוואָקאַט.
אינסאַמאַציעס: טעלעפאָן 17-57.

סיווערט געזוכט אַ פראַ- טיקאַנטע פאַר אַ ביבליאָטעקאַרין.

אַפערטען אין ביבליאָטעק פון דער
„קולטור-ליגע“, אַלע 12 פון 2-4 נאכמ.

ענטדעקט אַ געהיימע גאָרעלניע.

זוכענדיג גע'גנב'טע ראָווערען,
האט די פאַליצי אַנגעטראָפּען ביים
פויער יאָן שיקאַרע אין דאָרף אכעוויין
גמ. סאקאליק אויף א געהיים שפּריט-
פאַבריקעל.

עס זענען געפונען געוואַרען פערש.
מכשירים צו קאָכען דעם ספּיריטוס, ווי
אויך עטליכע ליטער פערטיגען שפּריט.
ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואַרען,
געהערט דאס ברייזעל צו עטליכע שות-
מים, ווי: קאָוויטש יאניק און וואַלענ-
טי שיקאַר. אַלע זענען איבערגעגעבען
געוואַרען צו דער דיספּאָזיציע פון
אויספאַרשונג-ריכטער.

געשטאָרבען דער קרבן פונ'ם רע-

וואַלדער-אַטענטאָט.

אין שטאָדטישען שפּיטאַל איז נאָך
לאַנגע און שווערע יסורים געשטאָרבען
דער 21-יעהריגער אַרבייטער קאָנסטאַנטי
סולנינסקי, וועלכער איז דעם 23 פ. ח.
פאַרשטאָב ווען ער איז געגאַנגען צו
דער אַרבייט, פערוואַונדעט געוואַרען
מיט 4 רעוואָלוער-קילען.

דער אומגליקליכער קרבן האט 10
טאָג געקעמפט מיט'ן טויט, וועלכער
האט בעוועגט דעם גענוג-שטאַרקען
אַרגאַניזם.
ווי בעוואוסט, איז איינער פון די
אַנטיילנעמער אינ'ם מאָרד פערזאָלעטען
געוואַרען און געפונט זיך אין אויספאַר-
שונג-אַרעסט אויף וואַלדער. כדאי צו
בעמערקען, אַז דער מאָרד איז אויסגע-
פיהרט געווארען אויפ'ן פאַליטישען
באָדען און נישט-בעקאַנטע געהיימיניס-
פולע חשבונות.

Dr. H. FALK

CHOROBY USZU,

GARDŁA i NOSA

Aleja 37, tel. 16-15

POWRÓCIŁ.

Przyjmuje od 9 — 10-30,

3—4-30 i 7—8.

פון דער רעוויזיאָניסטישער בעווע- גונג.

די דינער-אַקציע איז אין פולען גאַנג.
ביז איצט זענען שוין פערשפרייט גע-
וואָרען אייניגע הונדערט דינרים.
די היגע דינער-קאָמיטעט האט זיך גע-
וואַנדען אין דעם הויפט-דינער-קאָמי-
טאַריאַט וועגען אהערשיקען נאָך א
קוואַנטום דינרים, ווייל פון די ביי-
איצטיגע זענען שוין כמעט אלע פער-
קויפט.

די היינערהיגע דינער-אַקציע האט
אַנגענומען א מאָסען-קאָאָרדאַטער און
וועט לויט אלע וואַרשיינליכקייטען,
איבערשטייגען די צאָהל וואַהל-אַנטייל-
נעמער אין פאַרגעקומענעם פלעביסציט.
בכדי צו פערגרעסערען די אַקציע איז
די דינער-אַקציע פערלענגערט געוואַרען
אויף אייניגע טעג.

אין אלע שטעט און שטעטלעך,
וואו עס עקזיסטירען נאָר רעוויזיאָניס-
טישע אבטיילונגען ווערען שוין געמאַכט
פיערהאפטע צוגרייטונגען צו דער
גרינדונג פון דער נייער ציוניסטישער
אַרגאַניזאַציע. פערזידענט וואַלדעס-
האט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעפאַר-
שטעהענדען ערשטען קאָנגרעס פון דער
נייער צ. א. ארויסגעגעבען אויפופען
צום יודישען פאַלק, וועלכע זענען אויך
ביי אונז אין שטאדט פונאנדערגעקלעבט
געווארען.

ווילטו שלום-גרייט זיך צו מלחמה!

קיין זאך דערגרייכט מען נישט אין
לעבען אהן קאַמף, און דער אינהאַלט
פון לעבען איז קאַמף פאַר עקזיסטענץ.
בכדי אונזער עקזיסטענץ זאָל לעבן
זיין א רוהיגע און מעהר געזיכערטע,
מוז אויך דער קאַמף זיין א צענדליגער
און די מיטלען פון זיין פיהרונג-מעהר
ראַציאָנאַלערע און ווירקזאָמערע.

צו אַזאַ אַרט מיטעל געהערט אַהן
ספּע דאס שפּיעל אויף דער מלחמה-
לאַטעריע. דאס בעזיצען אַ קאַס און
דערצו א שטיקעל גליק קען פערלייכ-
טערן נישט נאָר פון פסוד ווערען פון
צייטווייליגע קלאַפּאַטען, נאָר קען אויך
פערזיכערען אויף שטענדיג א זאָרגלאָז
לעבען.

ספעציעלע מעגליכקייטען שטעלט
פאַר די 33 טע לאַטעריע, ווייל איהר
פלאַן, חוץ די געוועהנליכע ציהונגען
אין די 4 קלאַסען, זעהט אויך פאַר-
אויס א אומזיסטע צוגאַב ציהונג אויף
חנוכה.

דעם 16 טען ה. מ. הויבט זיך אַן
די ציהונג פון דער 2-טער קלאַס, עס
איז אַמפּעסטע צו בעניצען די לאַטעריע
אידער מען פאָהרט ארויס אויף די
זומער-פערען, פרי צו זיין רוהיג אין
דער וואַקאַציע-צייט.

Pot pach i niemilą

woń usuwa płyn —

„DELTA“

pot nóg usuwa proszek —

„DELTA,,

ענטדעקט אַ שייַקע פערשפרייטער פון פאַלש געלד.

די היגע פאַליצי האט ענטדעקט אַ
באַנדע פערשפרייטער פון פאַלש געלד:
יוזעף רעמבראָק, פראַנטשישעק פאַר-
גורסקי, ביידע פון יאָוואָשנאָ, יוזעף
אראטאר פון וויעלן און יוזעף וויעט
שאַרעק פון דאָרף לאַדוואַן, גמינע
פאַינעשנאָ.

ביי די פערשפרייטער איז געמונען
געוואַרען אַ גרעסערע צאָהל פאַלשע
20 זלאָטי-באַנקנאָטען, 10-ער און 5-ער
מטבעות. אַלע זיצען אין וויעלונער
תפיסה.